

***Statenstuk* 2004-129**

Voorjaarsnota 2004

Voorgestelde behandeling:

- Statencommissie Milieu, Water en Groen op 10 mei 2004
- Statencommissie Cultuur en Welzijn op 12 mei 2004
- Statencommissie Ruimte, Infrastructuur en Mobiliteit op 17 mei 2004
- Statencommissie Bestuur, Financiën en Economie op 19 mei 2004
- provinciale staten op 8 en 9 juni 2004
- fatale beslisdatum: n.v.t.

Voorgestelde status: **B-stuk**

Behandeld door de heer J. Bosker, telefoonnummer (0592) 36 56 60

Portefeuillehouder: de heer Joh. Dijks

Inleiding

In het kader van de begroting- en rekeningcyclus bieden wij u hierbij de Voorjaarsnota 2004 ter vaststelling aan.

Advies

De Voorjaarsnota 2004 vaststellen.

Meetbaar/Beoogd beleidseffect

N.v.t.

Argumenten

- 1.1. *De Voorjaarsnota maakt deel uit van de rekening en controlcyclus van de provincie Drenthe.*
- 1.2. *De Voorjaarsnota 2004 bevat de kaderstelling voor het opstellen van de begroting 2005.*

Uitvoering**Tijdsplanning**

N.v.t.

Financiën

N.v.t.

Monitoring en evaluatie

N.v.t.

Extern betrokkenen

N.v.t.

Communicatie

N.v.t.

Bijlagen

1. Voorjaarsnota 2004.

Ter inzage in de leeskamer

N.v.t.

Assen, 21 april 2004

Kenmerk: 17/6.1/2004003906

Gedeputeerde staten van Drenthe,

A.L. ter Beek, voorzitter

J.D. Nauta, secretaris

mh/coll.

Provinciale staten van Drenthe;

gelezen het voorstel van gedeputeerde staten van Drenthe van 21 april 2004, kenmerk 17/6.1/2004003906;

BESLUITEN:

de Voorjaarsnota 2004 vast te stellen.

Assen, 9 juni 2004

Provinciale staten voornoemd,

, griffier

, voorzitter

mh/coll.

Voorjaarsnota 2004

PROVINCIE DRENTHE

VOORJAARSNOTA 2004

April 2004

INHOUD

	INLEIDING	5
	DEEL 1. VAN AMBITIE NAAR REALISATIE	9
1.	ONTWIKKELING STEDELIJK GEBIED	11
2.	ONTWIKKELING LANDELIJK GEBIED	15
3.	BEREIKBAARHEID	19
4.	WERK, ONDERWIJS EN KENNISINFRASTRUCTUUR	23
5.	VEILIGHEID EN SOCIAAL EVENWICHT	27
6.	FLEXIBEL BELEID	31
7.	OMBUIGINGEN/VERGROTEN PROVINCIALE INKOMSTEN	33
7.1.	Resultaatgericht subsidiëren	33
7.2.	Geen geld op de plank	34
7.3.	Effectiever en efficiënter werken	36
7.4.	Inkomsten vergroten	37
7.5.	Samenvattend overzicht deel 1	39
	DEEL 2. FINANCIËLE ONTWIKKELINGEN EN EFFECTEN	41
8.	FINANCIËLE ONTWIKKELINGEN	43
8.1.	Beginsituatie	43
8.2.	Provinciefonds	43
8.3.	Opcenten motorrijtuigenbelasting	45
8.4.	Personele lasten	46
8.5.	Indexering van personele en niet-personele lasten bij budgetinstellingen	47
8.6.	BTW-compensatiefonds	48
8.7.	Uitgangspunten voor de begroting	49
9.	FINANCIËLE EFFECTEN	51
9.1.	Effecten als gevolg van reeds genomen besluiten	51
9.2.	Stand van zaken intensiveringen 2004	51

10.	VOORSTELLEN EN SAMENVATTEND OVERZICHT DEEL 2	53
10.1.	Aanvullende voorstellen	53
10.2.	Samenvattend overzicht deel 2	53
11.	SAMENVATTEND OVERZICHT	54
	AFKORTINGENWIJZER	57

INLEIDING

In ons collegeprogramma *Werk maken in een veilig en sociaal Drenthe* hebben wij de verantwoordelijkheid genomen voor het bijdragen aan voorwaarden voor een duurzaam woon-, werk- en leefklimaat. Onze eerste inzet hebben wij vastgelegd in de brief van 18 september 2003. Daarbij dienen wij direct de gevolgen van de verslechterde (inter)nationale financieel-economische situatie het hoofd te bieden. De inzet is gebaseerd op een behoedzaam en zorgvuldig begrotingsbeleid. Wij hebben aangekondigd onze ambities pas uitgewerkt te kunnen presenteren als er meer zicht is op de effecten van het gewijzigde en versoerde rijksbeleid. De eerste uitwerking van ons collegeprogramma ligt nu voor u in de vorm van een voortschrijdend meerjarig kader Van ambitie naar realisatie. De uitwerking maakt een integrale afweging mogelijk op de vijf hoofdlijnen zoals deze in het collegeprogramma gepresenteerd zijn. Uw staten worden uitgenodigd om hierbij de kaderstellende taak inhoud te geven.

De totale intensiveringen in deze Voorjaarsnota komen in de periode 2004-2007 neer op ruim € 43 miljoen. De dekking hiervan wordt gevonden uit bestaande middelen, ombuigingen, strikter financieel beleid en verhoging van de inkomsten. Naast de intensiveringen op de hoofdlijnen willen wij benadrukken dat het bestaande reguliere beleid wordt afgestemd op de uitvoering van het collegeprogramma. Hier wordt in deze Voorjaarsnota niet verder op ingegaan. De meeste ambities vergen samenwerking met andere overheden, instellingen en markt-partijen. Niet alle ambities zullen gelijktijdig kunnen worden omgezet in concrete maatregelen en projecten. Wij zullen het proces van uitvoering intensief aansturen en de inzet van eigen menskracht en middelen optimaliseren.

Bij deze Voorjaarsnota passen de volgende kanttekeningen.

In het Regeerakkoord voor het kabinet Balkenende II is een grote taakstelling aangekondigd. Die is op hoofdlijnen vertaald in de Rijksbegroting 2004. De gevolgen voor de afzonderlijke departementen en de doorwerking daarvan in het regionale beleid kunnen nog niet in volle omvang worden beoordeeld. Hierbij moet worden gedacht aan de gevolgen voor de investeringsruimte en financiële regelingen, herijking van beleidsaccenten en voorgenomen decentralisatieprocessen en (her)prioritering van maatregelen en projecten. Naar verwachting biedt de Rijksbegroting 2005 meer zicht op de gevolgen voor onze collegeperiode.

2004 wordt een belangrijk jaar voor de voorbereiding van meerdere strategische rijksnota's. Uiterst relevant voor het regionaal beleid zijn de planologische kernbeslissingen (PKB's), de Nota ruimte en de Nota mobiliteit, de Nota gebiedsgerichte economische perspectieven, de Agenda vitaal platteland, het "verlengde" Meerjarenprogramma infrastructuur en transport (MIT) (investeringsprogramma 2011-2014, met een doorkijk naar 2020) en de principebeslissing over de Zuiderzeelijn. De strategische besluitvorming op rijksniveau zal een grote impact hebben op het regionale en lokale beleid. De ontwerpstukken van beide PKB's zijn gebaseerd op het principe "centraal wat moet, decentraal wat kan". Bij de uitwerking van de PKB's krijgen de provincies een belangrijke regierol. De intensivering van de rol als intermediaire overheid past goed bij de ambities die de afgelopen jaren via het Interprovinciaal Overleg (IPO) kenbaar zijn gemaakt aan het kabinet.

Alles bepalend worden de nadere afspraken over de exacte bevoegdheden en de taakstellende beleids- en financiële kaders (bijvoorbeeld brede doeluitkering Verkeer en vervoer). Als doorkijk relevant is de inzet van het kabinet om te komen tot een meer programmatische aanpak van prioritaire gebieden (bijvoorbeeld stedelijke netwerken en netwerkbenadering bereikbaarheid) en thema's (bijvoorbeeld ecologische hoofdstructuur en VHR-gebieden). Een dergelijke aanpak heeft in beginsel ook onze voorkeur. Zij kan echter niet vrijblijvend worden aangegaan. De aanpak veronderstelt op programmaniveau het maken van bindende afspraken tussen alle betrokken overheden (verticaal en horizontaal) en andere actoren over zaken als doelstellingen, maatregelen, prioritering, procesmanagement en financiële (meerjaren)planning. Deze afspraken zullen de komende jaren onze eigen ambities beïnvloeden. Via het jaarlijks voortschrijdende karakter van sturingsinstrumenten als begroting, Voorjaarsnota en andere (financiële) beleidsstukken zullen wij u hierover blijvend informeren.

In noordelijk verband krijgt de uitvoering van het Kompas voor het Noorden veel aandacht van het college. In 2003 is met de vaststelling van de Mid-Term Review een belangrijke basis gelegd voor de uitwerking van de resterende programmaperiode 2004-2006. In de Mid-Term Review zijn enkele accentverschuivingen en beleidsintensiveringen aangekondigd. Dit jaar zullen de eventuele gevolgen daarvan voor het provinciale beleid meer concreet zichtbaar worden. 2004 wordt ook een belangrijk jaar wat betreft het opmaken van de ambities voor de Drentse projectontwikkeling voor de resterende Kompas-periode. Belangrijk is dat de eigen financiële medeverantwoordelijk tijdig wordt ingecalculeerd voor de grote "sleutelprojecten" (bijvoorbeeld Zuiderzeelijn en Low Frequency Array (LOFAR)) en andere projecten in de "pijplijn". Daarbij komt dat in 2004 de eerste maatregelen van het Kompas uitgeput raken en dat in de resterende jaren meer sturing moet worden gegeven aan de uitvoering. Van belang hierbij is verder het rijksbeleid van energiebedrijven en -markten. Gezien besluitvorming op rijksniveau is het echter prematuur om hier op dit moment conclusies aan te verbinden.

Een accent binnen het Samenwerkingsverband Noord-Nederland (SNN) vormt de komende jaren de strategieontwikkeling om te komen tot succesvolle vervolgaafspraken met het kabinet voor het regionaal economisch beleid na 2006, inclusief continuering van het regionaal Europese Unie(EU)-beleid. Van belang daarbij is de uitkomst van de discussie over de Nota gebiedsgerichte economische perspectieven. In deze nota dreigt afstand te worden genomen van de uitgangspunten van het Langmanakkoord en dus ook het Kompas. Het Ministerie van Economische Zaken is van mening dat de regio, op basis van de eigen sterke kanten, na 2006 "op eigen benen" moet staan. Verder is de uitkomst van het in 2004 gestarte Interdepartementale Beleidsonderzoek naar de effectiviteit van het regionaal economisch beleid relevant.

Voor het regionaal EU-beleid zijn de vooruitzichten niet gunstig. Ondanks toetreding van nieuwe lidstaten, mag worden verwacht dat wij financiële middelen krijgen. Wij moeten er echter wel rekening mee houden dat, zo blijkt uit het 3e Cohesierapport, het grootste deel van de EU-middelen naar de nieuwe lidstaten gaat. Het onderhandelingsproces, over in welke mate en voor welke thema's en gebieden financiële middelen naar de "rijke" lidstaten gaan, is nog niet afgerond.

Een ander aspect van regionale samenwerking betreft bestaande werkverbanden als de Regiovisie Groningen - Assen, het Nationaal beek- en esdorpen landschap Drentsche Aa en de nationale parken in Zuidwest-Drenthe. In deze gremia te maken beleidsmatige en financiële (meerjaren)afspraken zullen worden zekergesteld in de provinciale beleidskaders. De samenwerking in de Regiovisie Groningen - Assen is op dit punt ver gevorderd (zie onder andere afspraken Kolibri openbaarvervoers(OV)-netwerk en Bereikbaarheid Agglomeratie Groningen).

De afgeronde evaluatie van de Regiovisie Zuid-Drenthe - Noord-Overijssel zal naar verwachting gelijktijdig met deze Voorjaarsnota aan u worden voorgelegd. De evaluatie vormt mede de basis voor het herijken van de ambities voor dit gebied. Naar verwachting krijgt in 2004 ook het OV-bureau Groningen-Drenthe gestalte. De in dit samenwerkingsverband tussen beide provincies en de gemeente Groningen te maken afspraken zullen qua beleidsambities, ruimtelijke uitgangspunten, prioritering van maatregelen en projecten en financiële verplichtingen ook implicaties hebben voor het provinciale verkeers- en vervoersbeleid.

Op het terrein van de waterhuishouding zijn samenwerkingsverbanden met de waterschappen en de aangrenzende provincies ontstaan. Het gaat daarbij om de uitwerking van het Nationaal Bestuursakkoord Water en de implementatie van de Europese kaderrichtlijn water. Voor het op orde brengen en houden van onze waterhuishouding zijn de komende jaren extra middelen noodzakelijk.

Ten slotte merken wij op dat dit jaar het tweede Provinciaal omgevingsplan (POP II) wordt vastgesteld. De vaststelling leidt mogelijk tot verschuiving van een aantal beleidsaccenten en prioriteiten. De komende jaren worden de verschuivingen geëffectueerd met de nodige gevolgen voor het sectorbeleid.

In het vorenstaande is aangegeven dat het provinciale (financiële) beleid in belangrijke mate mede wordt beïnvloed door nationale strategische keuzen en grensoverschrijdende samenwerkingsverbanden. Onze inbreng daarbij zal steeds zijn gebaseerd op het collegeprogramma. De komende jaren zullen wij via de begrotingen, voorjaarsnota's of anderszins de resultaten aan u voorleggen. In deze nota kunnen de externe invloeden nog niet in alle gevallen voldoende concreet worden doorvertaald. Er wordt rekening mee gehouden dat de bijdragen van het Rijk en Europa voor regionaal economisch beleid verminderen. Wij hebben gemeend daarop met onze (relatief beperkte) extensiveringen alvast rekening te moeten houden.

Als hoofdaccent voor de gehele programmaperiode hanteren wij het werkgelegenheidsaspect. Er is gekozen voor een scherpere profilering van stedelijke ontwikkeling door Hoogeveen, Emmen, Meppel, Assen en Coevorden (zogenaamde HEMAC-gemeenten) aan te wijzen tot prioritaire kernen. Wij richten ons daarbij op een selectief aantal thema's. Binnen de hoofdlijn Bereikbaarheid kennen wij prioriteit toe aan de stedelijke bereikbaarheid. Daarnaast zien wij kwaliteit en vitaliteit van het landelijk gebied als belangrijk speerpunt. Dat krijgt vorm in de hoofdlijn Ontwikkeling landelijk gebied. Ten slotte is in de hoofdlijn Veiligheid en sociaal evenwicht de prioriteit gelegd bij de duurzame ontwikkeling.

Met de in deel 1 van deze Voorjaarsnota langs de hoofdlijnen van het collegeprogramma gepresenteerde beleidslijnen stellen wij u een kaderstelling voor waarbinnen wij de begroting 2005 willen opstellen. Wij vragen u zich over deze kaders uit te spreken. Bij de vaststelling van de begroting 2005, kunnen uw staten het budgetrecht uitoefenen.

In deel 2 van de Voorjaarsnota 2004 worden de bekende onderwerpen van de Voorjaarsnota behandeld, waarbij ontwikkelingen en effecten worden meegegeven die van belang zijn voor de begroting.

Ten slotte geven wij u in dit tweede deel een financieel totaaloverzicht.

DEEL 1. VAN AMBITIE NAAR REALISATIE

In dit deel presenteren wij langs de hoofdlijnen van het collegeprogramma een kader voor de opstelling van de begroting 2005.

1. ONTWIKKELING STEDELIJK GEBIED

In het collegeprogramma 2003-2007 hebben wij het thema Ontwikkelen stedelijk gebied benoemd tot strategische hoofdlijn. Ook in het ontwerp-POP II is er aandacht aan gegeven, uitmondend in een aparte kaart "stedelijke ontwikkeling". Onze inzet is de stap te maken van planning naar uitvoering.

Samen met onze buurprovincies zetten wij de Noordelijke ontwikkelingsas prominent op de nationale kaart. Daarmee wordt de verbinding met de Randstad gezocht en gestreefd naar een stimulerende economische ontwikkeling richting het Noorden.

Met Kompas voor de Toekomst (SNN), Samen sterk in het netwerk (Regio Groningen-Assen), Met het oog op 2030 (Regio Zuid-Drenthe - Noord-Overijssel) en de verankering van deze nota's in het POP II hebben wij voor de komende jaren de lijnen uitgezet. Wij willen nu de slag maken naar de concrete maatregelen en uitvoeringsprojecten.

Ambitie

De verstedelijking in onze regio en de schaal waarop deze zich de komende jaren zal afspelen biedt eerder kansen dan bedreigingen. De steden zijn in Drenthe de motor voor economische ontwikkeling. Het centrale thema in ons collegeprogramma is werk en economische ontwikkeling, in dat kader zien wij ook primair onze inzet voor stedelijke ontwikkeling. Daarnaast doen zich bij ons niet die grootstedelijke problemen voor als elders in ons land. Dat biedt mogelijkheden om problemen voor te zijn en er nu alvast op in te spelen.

Wij willen zorgen voor een kwalitatief goede ontwikkeling van ons stedelijk gebied. Dat vertaalt zich in de volgende ambitie.

- Bundeling van verstedelijking en integrale ontwikkeling op regionaal niveau.
- Sterke en leefbare steden, die goed bereikbaar zijn.
- Zuinig, innovatief en multifunctioneel ruimtegebruik.
- Stedenbouwkundige kwaliteit en toekomstgericht waterbeheer.

Daarbij gaan wij uit van selectiviteit om de inzet van mensen en middelen zo krachtig mogelijk te doen zijn. Onze inzet zal gericht zijn op de steden Assen, Emmen, Hoogeveen, Meppel en Coevorden.

Inzet en samenwerking

De belangen van gemeente en provincie raken en beïnvloeden elkaar bij de stedelijke ontwikkeling. Daarbij kunnen wij elkaar helpen en versterken. Samenwerking genereert een duidelijke meerwaarde en kan leiden tot goede integrale oplossingen.

De steden in Drenthe zijn allen al jaren actief bezig met bezig met allerlei planontwikkeling. Op het ogenblik zijn actueel:

- Assen: de westelijke stadsrandzone, het stationsgebied en een cultureel centrum.
- Emmen: masterplan voor het centrum, stationsgebied, station-zuid
- Hoogeveen: stationsgebied, plan Krakeel
- Coevorden: centrum ontwikkeling
- Meppel: thema Water

Daarnaast is de Regio Groningen-Assen in het nationaal ruimtelijk beleid getypeerd als nationaal stedelijk netwerk. De actualisatie van de regiovisie legt een grote opgave neer bij de gemeenten en de provincies. Het gaat om het bouwen van grote hoeveelheden woningen, de ontwikkeling van het regionaal vervoer, de ruimtelijke kwaliteit enz. Ook binnen de zuidelijke stedenband wordt vanuit de netwerkgedachte geopereerd (Koers voor stedelijk netwerk).

De afgelopen jaren is de provincie ook via verschillende trajecten bezig geweest met stedelijke ontwikkeling. Als budgethouder voor het Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing (ISV) zijn wij betrokken geweest bij gemeentelijke investeringsplannen voor stedelijke vernieuwing. Er zijn middelen van het Kompas-stadprogramma en de Reserve flexibel beleid ingezet om projecten in de steden te ontwikkelen en te financieren.

Onderstaand schema biedt een overzicht wat tot nu toe aan stedelijke ontwikkeling is uitgegeven.

Naam budget	Inzet middelen tot nu toe
ISV over 2000-2004 (inclusief Emmen)	€ 14.000.000,--
Reserve flexibel beleid vanaf 1999	€ 5.630.000,--
Kompas vanaf 2000	€ 4.860.000,--
BLS en bodemsanering Emmen (1995-2004)	€ 3.177.000,--

De samenwerking met gemeenten aan de stedelijke ontwikkeling wordt komende jaren voortgezet en geïntensiveerd. De intensivering heeft te maken met de toenemende rol van de provincie om ontwikkelingen te regisseren en met de meerwaarde, die bereikt kan worden met een goede samenwerking.

Het provinciaal belang bij stedelijke ontwikkeling is alleen maar gediend als er daadwerkelijk gestuurd kan worden op te behalen doelen. De inzet van de provincie zal daarom ook gericht en selectiever gaan plaatsvinden door:

- het bevorderen van een stedelijke ontwikkeling vanuit een totaalvisie op het benutten van de economische potenties, ruimtelijke mogelijkheden en de integratie met aspecten van verkeer en vervoer;
- het plegen van regie om een bovenlokale afstemming te bereiken;
- het vanuit de provinciale regiefunctie concretiseren van de gevolgen van klimaatverandering en gewijzigd beleid voor het stedelijk waterbeheer en het aandragen van praktische oplossingen;
- met geld en menskracht bij te dragen aan de ontwikkelen strategische projecten in de steden waarmee een aantal doelen tegelijk behartigd kan worden;
- de schakeling van beschikbare fondsen en programma's (Kompas, ISV/grotestedenbeleid, INTERREG, MIT, BIRK, enz.) om de uitvoering van een aantal strategische projecten te bevorderen;
- het ontwikkelen van nieuwe vormen van financiering en uitvoering;
- de uitwisseling van deskundigheid;
- de belangrijke rol te vervullen om richting het Rijk zaken te regelen die voor de steden van belang zijn zoals het verkrijgen van middelen (bereikbaarheid, groen in en om de stad) en wegnemen van knelpunten in de regelgeving (bijvoorbeeld stad en milieu);

De agenda 2005-2007

Voor de intensivering van de stedelijke ontwikkeling zal een programmatische aanpak gekozen worden. Dat betekent dat de doelen, die wij willen bereiken, voorop staan. De steden zijn met veel ontwikkelingen bezig. Wij willen met name betrokkenheid en samenwerking aangaan bij de grootschalige ontwikkelingen om daar onze belangrijkste doelen: bundeling, bereikbaarheid, stedelijke kwaliteit, voorzieningen en waterbeheer, gerealiseerd te krijgen.

De intensivering van de uitvoering krijgt vorm via twee sporen.

Spoor 1. Samenwerking met de steden

Het eerste spoor is te karakteriseren als "samenwerking met de steden". Deze samenwerking moet leiden tot afspraken met de gemeenten over te behalen resultaten, de aansturing daarvan, de inzet van middelen en facilitering vanuit de provincie.

Ontwikkeling van woonplannen en structuurvisies

In integrale woonplannen en/of structuurvisies leggen gemeenten hun ruimtelijke ontwikkeling vast en bieden daarmee houvast voor investeringen door derden. De provincie faciliteert deze processen vanuit een benadering van ontwikkelingsplanologie, waarbij kansen worden benut en belangen gewaarborgd zijn. Hier worden belangrijke beslissingen genomen over locaties voor wonen, werken, voorzieningen en krijgt de afstemming tussen verstedelijking en vervoer vorm.

Investeringsafspraken over stedelijke vernieuwing en stedelijke uitbreiding

Met het Rijk en enkele gemeenten zullen afspraken worden gemaakt over de verstedelijking in de periode 2005-2010, wat de basis vormt voor de inzet van middelen ISV, grotestedenbeleid en BLS. De middelen worden gebundeld op een aantal prioritaire projecten in de gemeenten zodat er meerdere doelen worden gediend.

Uitwerking stedelijk waterbeheer

Water is een duidelijk kwaliteitsverhogend element in een stedelijke omgeving, daar kan meer gebruik van gemaakt worden, zeker in relatie tot aspecten als berging en afkoppeling van rioolstelsels. Daarnaast is het de vraag of onze stedelijke systemen wel toegerust zijn op de klimaatverandering. Wat betekent een grotere neerslagintensiteit of een langere droogteperiode voor het stedelijk gebied? Wij zetten ons in voor een toekomstgericht stedelijk waterbeheer.

Deskundigheidsuitwisseling

De aanwezige kennis bij overheden en vele organisaties wordt gebundeld in expertmeetings en ontwerpateliers. Dit betreft in het bijzonder ook het terrein van architectuur. Een kwaliteitsteam van het INTERREG-project Town-Net ondersteunt plannen en projecten. Wij ondersteunen interactieve planvorming met informatie-infrastructuur.

Spoor 2. Regie op en uitvoering van projecten

Het tweede spoor is een gerichte regie op projecten, trajecten en activiteiten. Deze regie betreft afstemming en meer sturing vanuit het eenduidige provinciale kader voor stedelijke ontwikkeling en de te maken afspraken met de gemeenten. Dit leidt tot bundeling van menskracht en middelen op een aantal strategische projecten.

Centrum- en stationsgebieden

Bereikbaarheid is een belangrijk element voor stedelijke ontwikkeling. Dit leidt tot projectontwikkeling voor de invulling van de centra en intensiveringszones in de steden. Grootschalige vastgoedontwikkeling met stedelijke allure en combinaties van meerdere functies (wonen, werken, voorzieningen, zorg en leisure). Optimale inpassing van stationsgebieden in netwerken van spoor, openbaar vervoer, wegen en fiets.

Regionale bedrijventerreinen en parkmanagement

De samenwerking aan de ontwikkeling van de regionale bedrijvenlocaties en de opzet van parkmanagement voor het kwaliteitsbeheer. Ontsluiting op het glasvezelnetwerk. Invulling geven aan duurzaam gebruik van stoffen, energie en afval.

Bestaand stedelijk gebied

Uitvoering van programma's voor stedelijke vernieuwing met inpassing van bebouwing in bestaand stedelijk gebied met behoud van kwaliteit van de openbare ruimte. Doorwerking van provinciaal beleid voor voorzieningen, stedelijk waterbeheer, enz.

Aandachtspunt bij (de ontwikkeling van) het stedelijk gebied is de problematiek van sanering en herontwikkeling van voormalige gasfabriekenterreinen.

Stedelijke uitleg en stadslandschappen

Opzet van een investeringsprogramma voor de middellange termijn waarin afspraken worden gemaakt met derden over landschap, infrastructuur, te behouden en te ontwikkelen kwaliteiten. Het plegen van voorinvesteringen in landschap voor toekomstige woningbouw.

Financiële middelen

De provinciale deelname is gericht op het aanjagen en versnellen van uitvoering van projecten door gemeenten. Het is niet de bedoeling om gaten in de financiering van projecten te vullen. Selectieve inzet is geboden op basis van de provinciale belangen. Alleen dan heeft inzet van mensen en middelen zin.

Voor de hoofdlijn Ontwikkeling stedelijke gebied hebben wij de komende jaren substantieel geld vrijgemaakt. De bedragen staan in onderstaande tabel. Daarnaast kan een beroep worden gedaan op middelen uit de Reserve flexibel beleid. Onder andere hiervoor vind een extra storting van € 2.000.000,- per jaar plaats. De middelen voor stedelijke bereikbaarheid zijn toegelicht bij de hoofdlijn Bereikbaarheid.

De bestaande geldstromen vanuit ISV, Kompas, Europa, BIRK enz. zullen zoveel mogelijk benut worden.

Bedragen in € x 1.000	2004	2005	2006	2007
Hoofdlijn Ontwikkeling stedelijk gebied	700	1.071	491	491

2. ONTWIKKELING LANDELIJK GEBIED

Het waarborgen van de kwaliteit en de vitaliteit van het landelijk gebied vormt een belangrijk speerpunt. Daarbij is voor ons het behoud en het creëren van nieuwe werkgelegenheid, zeker gezien de huidige neergang van de economie, van belang. Terugdringen van de administratieve lasten en de regelgeving en geven van (beleids)ruimte voor nieuwe (particuliere) initiatieven spelen daarbij een rol. Bij de uitvoering van het beleid van het landelijk gebied gaat het om de land- en tuinbouw, water, natuur, landschap, leefbaarheid en recreatie en toerisme.

Ambities

De ambities voor het ontwikkelen van het landelijk gebied zijn geformuleerd in een aantal plannen waaronder het POP II, de beide deelstroomgebiedsvisionen in het kader van Waterbeheer 21e eeuw (WB21), Op Drentse maat verder, het Kompas, de Agenda voor de Veenkoloniën en de Noordelijke Agenda voor het landelijk gebied. Voor de komende periode zal er geen nieuw beleid worden ontwikkeld, maar gaan wij actief aan de slag met de uitvoering van het reeds ontwikkelde beleid in het landelijk gebied.

Uitvoering

Het Rijk en de provincies (IPO) hebben voor de uitvoering van dit beleid nieuwe afspraken gemaakt over de verdeling van taken en verantwoordelijkheden. De provincies krijgen op basis van deze afspraken een stimulerende, regisserende rol in de uitvoering van de beleidsdoelen. Willen de provincies hun rol waarmaken, dan zullen zij de organisatie en het beschikbaar stellen van middelen moeten afstemmen op de met het Rijk gemaakte afspraken over de te realiseren beleidsdoelen. Hierbij spelen ook de middelen die de EU beschikbaar stelt voor het beleid in het landelijk gebied een steeds grotere rol. Uit strategische en efficiëntieoverwegingen bestaan er plannen daarbij nauw te gaan samenwerken met de andere noordelijke provincies.

De noordelijke aanpak is programmatisch. Dit betekent het gecombineerd inzetten van middelen afkomstig van verschillende geldstromen. Hiervoor wordt een uitvoeringsprogramma (Noordelijk programma Vitaal platteland) opgesteld, waarin het Noorden aan het Rijk en de EU laat zien waar het zich op zal richten en waarop het kan worden afgerekend. Alle overheden nemen een stuk uitvoering voor hun rekening. Met de beschikbare middelen worden op een breed "terrein" projecten gerealiseerd. Iedere geldstroom kent zijn eigen voorwaarden en eigen gebied (landinrichtingsprojecten, LEADER+-gebieden, gebieden inzake de Subsidieregeling gebiedsgericht beleid etc.).

Daarnaast zijn er belangrijke (lands- en provincie)grensoverschrijdende samenwerkingsprojecten.

Gezien het vorenstaande kan worden gesteld dat de uitvoering in alle opzichten versnipperd en te weinig samenhangend is. Dit willen wij veranderen door in de komende periode selectief inhoud te geven aan het ontwikkelen van het landelijk gebied door de uitvoering van "robuuste" projecten.

Intensiveringen

De discussie tussen het Rijk en de provincies over de verdeling van taken en verantwoordelijkheden zal dit jaar worden afgerond. Het Rijk gaat belangrijke stappen zetten in het ontschotten en ontpotten van budgetten door het instellen van het Investeringsbudget landelijk gebied en

komt met een nieuwe Wet inrichting landelijk gebied. Het Noorden wenst zich krachtig in te zetten voor het landelijk gebied en heeft met het advies Kracht door kiezen, kiezen voor kracht een agenda voor een vitaal en aantrekkelijk landelijk gebied in Noord-Nederland opgesteld.

Thema's

De volgende thema's stellen wij centraal in de uitvoering van de plannen in het landelijk gebied.

- Landbouw: kernbegrippen hierbij zijn het stimuleren grondgebondenheid, het investeren in kennis, de kwaliteit en het ondernemerschap, het produceren voor de wereldmarkt en de verbreding, het inspelen op het nieuwe Europese gemeenschappelijke landbouwbeleid en het zorgen voor goede fysieke productieomstandigheden.
- Natuur: hierbij gaat het om de realisatie van de ecologische hoofdstructuur en de robuuste verbindingszones, de ontwikkeling en het beheer van het landschap, het veilig stellen en het benutten van cultuurhistorische waarden en de verbetering van milieufactoren.
- Water: in kwantitatieve zin de nodige maatregelen voor vasthouden, bergen en afvoeren van water op basis van de deelstroomgebiedsvisionen. In kwalitatieve zin blijft een verdere verbetering van de waterkwaliteit nodig in aansluiting op de Europese kaderrichtlijn water.
- Plattelandsontwikkeling: hierbij gaat het om de versterking van de economische veerkracht, de kwaliteit van de woon- en leefomgeving, de recreatieve infrastructuur en de bewustwording van de omgevingskwaliteiten in Drenthe (natuur- en milieueducatie).

Voor de uitvoering van veel plannen in het landelijk gebied is de grondverwerving van essentieel belang. Om een extra impuls te geven aan de grondverwerving c.q. het kunnen realiseren van inrichtingsplannen in het landelijk gebied is het de bedoeling de succesvolle regelingen Landinrichting op Drentse maat en verplaatsing agrarische bedrijven te vervangen door een nieuwe regeling: Landinrichting op Drentse maat +. Deze regeling krijgt een ruimere doelstelling, zowel ten aanzien van de functiewijzigingen als ook waarvoor de regeling kan worden ingezet.

Gebieden

Regiovisie Groningen - Assen

Op basis van samenhang en selectiviteit worden voor deze thema's de middelen bij voorkeur beschikbaar gesteld voor "robuuste" projecten in de prioritaire gebieden (zie POP II).

In de eerste plaats gaat het daarbij om het gebied van de Regiovisie Groningen - Assen. Hier zijn grote ontwikkelingen (onder meer bevolkingsgroei) te verwachten.

Op het "terrein" van de waterbeheersing dienen zich in het desbetreffende gebied grootschalige projecten aan (onder andere voor de waterberging).

Zuidwest-Drenthe

Hier dienen de nationale parken verder te worden uitgebouwd tot toeristische aantrekkelijke gebieden. Ook liggen er belangrijke wateropgaven.

Veenkoloniën

Voor het gebied de Veenkoloniën zullen belangrijke veranderingen optreden ten gevolge van de hervorming van het gemeenschappelijk landbouwbeleid. De werkgelegenheid zal nog verder teruglopen. De sociaal-economische structuur van de Veenkoloniën zal worden versterkt door uitvoering van de Agenda voor de Veenkoloniën. Prioriteit hierbij hebben de toptien-projecten. De agenda behelst een integrale aanpak, waarbij vele aspecten aan de orde komen.

Hunze

De uitvoering van de voor dit gebied ontwikkelde plannen vraagt in de komende periode speciale aandacht (onder andere de realisatie van de robuuste verbindingzone, de wateropgaven en de inpassing in de plannen van de pilot Ontwikkelingsplanologie die is opgenomen in het uitvoeringsprogramma van de Nota ruimte).

Financiële middelen

Ter ondersteuning van de uitvoering van de hoofdlijn Landelijk gebied wordt de Reserve vitaal platteland Drenthe ingesteld. De reserve zal in belangrijke mate worden "gevoed" door het "overhevelen" van bestaande budgetten die in het vervolg gebundeld zullen worden ingezet. Daarnaast is er sprake van een intensivering van de middelen. Ook de integrale aanpak zal een bijdrage leveren aan de intensivering. Wij streven ernaar in de reserve geen "schotten" aan te brengen tussen de diverse onderdelen. Uiteraard zal dit wel passen binnen de kaders die op grond van het Besluit begroten en verantwoorden en de Financiële verordeningen provincie Drenthe 2004 gelden.

De kwaliteit van de projecten en de mate waarin hiermee rijks- en EU-middelen kunnen worden "binnengehaald" (de spin-off van de inzet van "eigen" middelen) zijn uiteindelijk bepalend voor de inzet van de middelen uit de reserve. In een nog te ontwikkelen juridische regeling voor de reserve zal de reikwijdte van de reserve worden vastgelegd.

In aanvulling op de inzet van de ontschotte kredieten en reserves (€ 2.008.901,-- in 2005; € 1.758.901,-- in 2006 en € 1.608.901,-- in 2007) is voor deze hoofdlijn de volgende extra financiële inzet benodigd.

Bedragen in € x 1.000	2004	2005	2006	2007
Hoofdlijn Ontwikkeling landelijk gebied	1.450	3.041	3.541	3.941

3. BEREIKBAARHEID

Bereikbaarheid is een van de hoofdlijnen van ons collegeprogramma die tot een gezonde economie, werkgelegenheid en duurzame ontwikkeling van Drenthe moet leiden. Wij vinden dat een goede en veilige bereikbaarheid daarbij onlosmakelijk en integraal is verbonden met de ontwikkeling en leefbaarheid van het stedelijk en landelijk gebied. De investeringen die gepaard gaan met de uitvoering van het verkeers- en vervoersbeleid zijn daarbij structurerende en randvoorwaardenscheppende elementen voor de stimulering van de werkgelegenheid. In het POP II is een integrale visie neergezet voor het provinciaal omgevingsbeleid. En dat betekent dat er een nadrukkelijke regierol voor de provincie is weggelegd dit beleid ook werkelijk handen en voeten te geven. Uitvoeringsprogramma's, opgesteld in samenwerking met gemeenten en andere partners, leiden tot een goed afgestemde programmering.

In de Nota ruimte is een belangrijke rol voor de Regio Groningen - Assen als stedelijk netwerk neergezet. In de Nota mobiliteit wordt landelijk een groei van het autoverkeer tot 2020 verwacht van 50%. Voor het vrachtverkeer wordt zelfs 100% groei genoemd. Juist in de stedelijke gebieden zal dat, bij een niet pro-actieve en preventieve aanpak, aanzienlijke negatieve gevolgen voor de bereikbaarheid en de leefbaarheid betekenen. En die problematiek zal zich niet alleen beperken tot de Regio Groningen - Assen, maar tot alle stedelijke gebieden in Drenthe. Ook de meer landelijke omgeving zal de gevolgen ervan ondervinden. Een duurzame oplossing van de verkeers- en vervoersproblemen is daarmee een collectief probleem van de samenleving.

Bereikbaarheid van deur tot deur

In het Uitwerkingsprogramma verkeer en vervoer wordt de bereikbaarheid van de stedelijke gebieden nader uitgewerkt. In corridors vanuit de omliggende kernen naar de centra wordt een programma van maatregelen opgesteld uitgaande van een "deur tot deur"-benadering. Alle vervoersmodaliteiten (auto, fiets en openbaar vervoer) moeten hier in een evenwichtig en samenhangend pakket van maatregelen de bereikbaarheid en veiligheid waarborgen. Op die momenten, bijvoorbeeld dat de bereikbaarheid met de auto zwaar onder druk komt te staan, vervult het openbaar vervoer een sturende en dragende functie. Voor de korte afstanden is het gebruik van de fiets onontbeerlijk.

Slachtoffers in het verkeer

Recente publicaties door de minister van verkeer en waterstaat geven landelijk een trendbreuk te zien in de daling van het aantal slachtoffers in het verkeer. In Drenthe is het verkeersveiligheidsbeleid (volgens het concept Duurzaam Veilig) de afgelopen jaren intensief uitgevoerd. Vrijwel alle black-spots op kruispunten buiten de stedelijke gebieden zijn opgelost. Aandacht voor de ongevallenconcentraties binnen de stedelijke gebieden blijft overigens nodig. Volgens landelijke afspraken richt de aanpak van fase 2 van Duurzaam Veilig zich meer op de wegvakken. Rijongevallen, het in de berm raken, zijn in Drenthe een veel voorkomend probleem.

De aanpak hiervan in combinatie met de uitvoering van de landelijk afgesproken essentiële herkenbaarheidskenmerken moet tot een verder daling van het aantal slachtoffers leiden.

Ambitieuus maar realistisch

In 2000 hebben uw staten de Investeringsnota verkeer en vervoer vastgesteld. De nota was een uitwerking van de ambities in het Bereikbaarheidsprofiel Noord-Nederland. Er is tot en met 2010 reeds € 67 miljoen gereserveerd, waarvoor een jaarlijkse dotatie in het Reserve verkeer en vervoer van € 3,8 miljoen plaatsvindt.

Wij willen onze ambities zoveel mogelijk integraal uitvoeren. De clustering van bereikbaarheidsprojecten zal zoveel mogelijk in overeenstemming worden gebracht met de andere hoofdlijnen met de nadruk op de ontwikkelingen in stedelijk en landelijk gebied.

Voor onze collegeperiode, met een doorwerking in 2008, stellen wij een extra investering van € 32 miljoen voor. Dit betekent een aanvullende dotatie aan de reserve van € 2,2 miljoen per jaar. De provincie investeert daarmee tot en met 2010 voor een totaal van ca. € 99 miljoen in de bereikbaarheid en veiligheid in Drenthe. Op grond van de recente ervaringen met eerdere investeringsprogramma's in de infrastructuur (bijvoorbeeld extra verkeersveiligheidsgelden, XVVI), gaan wij er daarbij van uit dat met partners samen tot minstens een investering van meer dan € 200 miljoen bereikt kan worden.

Deze extra investering beantwoordt en ondersteunt de eisen van de samenleving en de noodzaak tot economische groei. Daarbij neemt de eigen verantwoordelijkheid van de provincie de komende jaren toe. De afspraken die zijn gemaakt, zowel landelijk als regionaal, maken die grotere verantwoordelijkheid ook mogelijk.

Nadere programmering naar stad, land en regio

In de maatregelenprogrammering hebben wij specifieke aandacht voor de Regio Groningen - Assen. Binnen de regiovisie is het Kolibri-concept sinds 2000 verder ontwikkeld. In ieder geval twee deelprojecten zijn in de planstudiefase opgenomen. De regiovisie is geactualiseerd en er is commitment over de financiering van de eerste fase.

Wij hebben bij de bereikbaarheids- en verkeersveiligheidsmaatregelen rekening gehouden met de verstedelijkingsafspraken (convenant Vierde nota op de ruimtelijke ordening extra) met Emmen, de ontsluiting van Vierslagen en de corridoraanpak in Assen, Coevorden, Hoogeveen en Meppel.

Voor de landelijke gebieden willen wij rijongevallen tegengaan en uitvoering geven aan de landelijke afspraken over herkenbaarheid van wegen (DEHK). Dit deel van het programma sluit aan en wordt afgestemd met de ontwikkelingen in het landelijk gebied. Wegen in het groen, passend in de filosofie van de Weg in het Landschap, zijn accentverschuivingen in het verkeers- en vervoersbeleid.

Op regionale schaal gebruiken wij een deel van het Reserve verkeer en vervoer voor reconstructie van de stroomweg N381 en de planstudie structurele maatregelen A28 Zwolle-Meppel. Deze laatste is inclusief de ombouw van knooppunt Lankhorst ten zuiden van Meppel, ook wel de kortsluiting tussen de A32 en A28 genoemd. Groot onderhoud voegen wij samen met maatregelen die gericht zijn op rijongevallen, de uitvoering van DEHK en Arbo.

De grote investeringen in het kanaal Almelo-Coevorden en het spoor Emmen-Zwolle zijn doorgeschoven tot na deze collegeperiode. Dit vanwege het (voorlopig) ontbreken van middelen bij het Rijk.

In het Meerjarenuitvoeringsprogramma verkeer en vervoer en het samen met andere partners op te stellen Regionaal Investeringsprogramma zullen wij jaarlijks een reële programmering vaststellen met een doorkijkje naar de jaren er na.

Financiële middelen

Kort samengevat vergen de hiervoor beschreven ambities de volgende bedragen voor de provincie Drenthe.

Omschrijving	Aandeel provincie Drenthe in investeringen	(Gevraagde) storting in Reserve verkeer en vervoer
Reeds gereserveerd	€ 67 miljoen	€ 3,8 miljoen
Reëel extra haalbaar in collegeperiode	€ 32 miljoen	€ 2,2 miljoen
Totaal	€ 99 miljoen	€ 6 miljoen

De gevolgen hiervan voor de provinciale exploitatiebegroting zijn als volgt.

Bedragen in € x 1.000	2004	2005	2006	2007
Hoofdlijn Bereikbaarheid	2.000	2.200	2.200	2.200

4. WERK, ONDERWIJS EN KENNISINFRASTRUCTUUR

Na jaren van economische hoogbloei verkeert ons land nu al weer enige tijd in een economische recessie. Daarnaast geldt specifiek voor Drenthe dat wij er onvoldoende in slagen onze relatieve achterstand ten opzichte van Nederland weg te werken. Achterstand in termen van besteedbaar inkomen, werkloosheid, arbeidsmarktparticipatie en productiviteit bedrijfsleven. Wij hebben te maken met een probleem op korte termijn (de economische conjunctuur en daarmee oplopende werkloosheid) en een probleem op lange(re) termijn (het onvoldoende wegwerken van regionale achterstand door een ongunstige economische structuur).

Ambitie

Waar gaan wij nu voor? Wat zijn onze ambities? Voor de korte termijn geldt dat de snel stijgende werkloosheid een bron van zorg is. De Drentse werkloosheid ligt bovendien ook al geruime tijd boven het nationale niveau. De afhankelijkheid van de toestand van de (wereld)economie maakt het onmogelijk om een doelstelling te benoemen in termen van "in 2007 willen wij in Drenthe x-duizend minder werklozen dan nu". Een spiegeling aan de nationale situatie is wél mogelijk. Ons beleid, samen met dat van de partners, is gericht op het terugdringen van het verschil tussen het Drentse en het nationale werkloosheidspercentage. Dit verschil willen wij met een half procentpunt verkleinen. Dit betekent dat er eind 2007 ruim 1.000 werklozen minder zijn dan bij een nationaal groeitempo het geval zou zijn.

Voor de lange termijn is ons doel te komen tot economische structuurversterking. De uiteindelijke resultaten van een dergelijke versterking worden echter vaak pas met enkele jaren vertraging zichtbaar. Dit zal uiteindelijk in Drenthe moeten uitmonden in een gunstiger ontwikkeling van de toegevoegde waarde en werkgelegenheid dan landelijk het geval is. Gezien het benoemde vertragingseffect stellen wij dat de Drentse werkgelegenheidsgroei over de periode 2003-2007 minimaal gelijk is aan de nationale groei.

Naar uitvoering

Het bereiken van de vorenstaande doelstellingen kan alleen wanneer een integrale aanpak gehanteerd wordt. Het kan niet beperkt blijven tot een strikte "economie"-aanpak, daarvoor zijn de onderlinge relaties te sterk. De volgende prioriteiten dragen ons inziens bij aan de gestelde doelen.

Onderwijs en kennisinfrastructuur

Onderwijs en kennis is een breed thema. Wij zullen ons in deze uitwerking van de hoofdlijn vooral richten op de directe link tussen dit thema en het aspect "werk". De onderscheiden thema's laten zich herleiden tot twee hoofddoelstellingen, te weten het voorkomen van schooluitval en de verbetering onderwijs-arbeidsmarkt-bedrijfsleven/bevorderen ondernemerschap. Te denken valt aan de volgende voorbeeldprojecten: Taskforce onderwijskansen, Jongerenloket en Drentse leerbedrijven.

Innovatie

Economische structuurversterking heeft alles te maken met de concurrentiepositie van het Drentse bedrijfsleven. Een belangrijk instrument om deze concurrentiepositie te versterken is innovatie. Het gaat hier om innovatie in de brede zin, dat wil zeggen vernieuwing van producten, processen en markten.

Wij richten ons vooral op innovatie ten behoeve van het midden- en kleinbedrijf (MKB) en in enkele specifieke projecten (LOFAR, Energy Valley). Te denken valt aan projecten, zoals een kennisplatform/virtueel lab en innovatiecheques.

Informatie- en communicatietechnologie

Het doel van de provincie Drenthe is het wegwerken van de achterstandssituatie in het gebruik van informatie- en communicatietechnologie (ICT), waardoor het innovatief vermogen en de concurrentiekracht van het MKB vergroot wordt. ICT is hierbij een duidelijk instrument voor economische structuurversterking. Onze aanpak moet er aan bijdragen dat de bestaande achterstand in het ICT-gebruik omgebogen kan worden in een voorsprong op dit vlak. Te denken valt aan de volgende voorbeeldprojecten: ICT-/MKB-offensief; DOP, Regiovisie Glasvezel; vraagbundeling LOFAR, en ICT in zorg, onderwijs, cultuur, toerisme en arbeidsmarkt.

Voorwaardenscheppend beleid

Het presteren van het bedrijfsleven wordt mede bepaald door de fysieke omgeving waarbinnen de bedrijven functioneren. Bereikbaarheid en de aanwezigheid van bedrijfsruimte zijn factoren die daarbij direct in het oog springen en ook door het bedrijfsleven telkens weer als belangrijk worden ervaren. Bij bereikbaarheid gaat het dan om de ontsluiting van het Noorden, van de steden hierbinnen en van bedrijfslocaties. Wat bedrijfsruimte betreft, wordt vooral gedacht aan bedrijventerreinen. Deze bedrijventerreinen moeten in voldoende mate aanwezig zijn en voldoen aan de kwalitatieve eisen die vanuit de markt gesteld worden. Te denken valt aan de volgende voorbeeldprojecten: Buitenvaart II (nieuw); Holwert (revitalisering) en Professionalisering parkmanagement.

Arbeidsmarkt

Arbeidsmarkt is een belangrijk thema in het collegeprogramma. Daar waar de voorheen genoemde prioriteiten met name economische structuurversterking proberen te bewerkstelligen, richt deze prioriteit zich veeleer op de conjuncturele situatie en beoogt op kortere termijn duidelijk zichtbaar resultaat te behalen. Onderwerpen die binnen deze prioriteit centraal staan zijn jeugdwerkloosheid, aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt, gesubsidieerde banen, en ouderen/vergrijzing. Te denken valt aan de volgende voorbeeldprojecten: leerbedrijven, sluitende aanpak; leer-werk trajecten en werkgelegenheidsinitiatieven.

Speerpunten toerisme

Een van de belangrijke economische activiteiten van Drenthe is het toerisme. In versterkte mate geldt dit voor het landelijk gebied binnen Drenthe. Gezien de afkalving van de agrarische werkgelegenheid, vormt het toerisme een belangrijke pijler voor de economische structuur op het platteland. In 2004 wordt een beleidsagenda toerisme opgesteld waarin de prioriteiten van het toeristische beleid opnieuw worden geformuleerd en kaders voor toeristische projectontwikkeling worden vastgesteld. Te denken valt aan de volgende voorbeeldprojecten: Gevangenis-museum, Hunebeddenmuseum en Drents Landleven. Tevens zullen de provinciale taken op het gebied van marketing en promotie worden benoemd.

Financiële middelen

Binnen deze hoofdlijn kent elke prioriteit zijn eigen inhoudelijke uitwerking. Deze worden inclusief de benodigde financiering voor 2004 aan uw staten voorgelegd. Voor prioriteiten als onderwijs/kennisinfrastructuur en ICT is dit al gebeurd.

Voor de hoofdlijn Werk, onderwijs en kennisinfrastructuur zijn de volgende middelen benodigd.

Bedragen in € x 1.000	2004	2005	2006	2007
Werk, onderwijs en kennisinfrastructuur	2.500	250	1.000	750

Naast deze specifieke middelen lopen de inspanningen gericht op het stimuleren van werkgelegenheid voor een groot deel via het Kompas. De extra storting van € 2 miljoen in de Reserve flexibel beleid biedt voor 2004 voldoende mogelijkheden voor provinciale cofinanciering van projecten. Projecten op het terrein van onder andere toerisme, arbeidsmarkt en innovatie. Het doortrekken naar 2005 tot en met 2007 van de extra storting in de Reserve flexibel beleid is daarbij op voorhand een nadrukkelijk aandachtspunt.

Inzet van Kompas-gelden vergt namelijk ook dat de benodigde cofinanciering wordt gerealiseerd. De provincie zal hier, zeker gezien de huidige economische omstandigheden, zijn bijdrage moeten blijven leveren.

5. VEILIGHEID EN SOCIAAL EVENWICHT

De vijfde hoofdlijn in ons collegeprogramma hebben wij de noemer Veiligheid en sociaal evenwicht meegegeven. Vanuit een drietal belangrijke invalshoeken willen wij de komende jaren specifiek inzetten op versterking en intensivering van het provinciaal beleid.

- Verbetering van externe veiligheid
- Koersen op duurzaamheid en milieu
- Naar een nieuwe sociale agenda voor Drenthe

De intrinsieke samenhang van deze drie aspecten is betrekkelijk gering; dat neemt echter niet weg dat wij op deze terreinen een aantal ambities hebben die wij de komende jaren van een stevige impuls willen voorzien. Waar nodig en mogelijk zullen wij daarbij uiteraard verbindingen leggen tussen beleidsprioriteiten op dit gebied en andere speerpunten uit ons collegeprogramma.

Veiligheid

Externe veiligheid

Wij koersen op een sterke regie op het gebied van externe veiligheid voor industriële inrichtingen, vervoer van gevaarlijke stoffen en grootschalige evenementen. Versterking van de veiligheidssituatie bereiken wij primair door de instrumenten vergunningverlening en handhaving.

De eerstkomende jaren zullen wij projecten uitvoeren met als doel nog verdere versterking en verbetering van deze veiligheid. De basis voor dit alles vormt een Plan van aanpak Externe veiligheid dat momenteel, onder onze regie en samen met onze partners, wordt opgesteld. In 2005 beginnen wij met de uitvoering hiervan. Voorbeeldprojecten zijn een gebiedsgerichte inventarisatie van risicovolle activiteiten en provinciebrede toezichtprojecten ten aanzien van opslaan van gevaarlijke stoffen.

Er bestaat een relatie tussen externe veiligheid en de hoofdlijn Ontwikkeling stedelijk gebied. Kwalitatief hoogwaardig, duurzaam stedelijk bouwen en het combineren van functies kan pas als de externe veiligheid van aanwezige industriële inrichtingen of het vervoer van gevaarlijke stoffen worden gewaarborgd. Ook met de hoofdlijn over bereikbaarheid bestaat een relatie voor wat betreft verkeersveiligheid.

De minister van volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en milieubeheer legt een hoge prioriteit bij de uitvoering van het externe veiligheidsbeleid. Daarom stelt hij in 2005 € 300.000,- aan ons beschikbaar voor de uitvoering van projecten.

Duurzaamheid en milieu

Wij koersen ook op duurzaamheid en milieu (duurzame energiebronnen en energiebesparing). Daarnaast blijven wij bij ons standpunt dat kernafval en gevaarlijk afval niet in de Drentse ondergrond mogen worden opgeslagen. Inmiddels hebben zeven van de overige provincies zich achter ons standpunt geschaard, waardoor wij sterk staan in het uitdragen van een krachtige boodschap aan het Rijk.

Intensivering van het energiebeleid willen wij bereiken door onder andere het project Liberalisering energiemarkt Drenthe, ondersteuning van Energy Valley en Klimaatactiviteiten. Met het project Liberalisering energiemarkt Drenthe stimuleren wij Drentse burgers en bedrijven om groene energie te kopen tegen aantrekkelijke prijzen. Met Energy Valley proberen wij Noord-Nederland internationaal te positioneren als kennis- en bedrijvigheidscentrum voor energie en energiegerelateerde ontwikkelingen.

In 2005 laten wij samen met de provincies Groningen en Fryslân onderzoeken uitvoeren naar de haalbaarheid van innovatieve energiegebruik in Noord-Nederland. Samen met onze partners van het Energiekompas, te weten de Nederlandse Aardolie Maatschappij, de Gasunie, de Milieufederatie en de provincies Groningen en Fryslân zullen wij projecten uitvoeren gericht op energiebesparing en hernieuwbare energiebronnen. Samen met uw staten organiseren wij verder eind 2004 het Symposium klimaatverandering 2030+.

Wij zien een sterke relatie tussen duurzaamheid, milieu en hoofdlijn Ontwikkeling stedelijk gebied voor wat betreft duurzaam stedelijk bouwen, revitaliseren en intensiveren van bedrijventerreinen en parkmanagement van bedrijventerreinen. Ook ligt er een sterke relatie met hoofdlijn Werk, onderwijs en kennisinfrastructuur. Het gaat dan om innovatie, Energy Valley en de stimulering van kennis ten aanzien van onder andere innovatieve energiebesparingstechnieken en onderwijs. Er ligt een relatie met hoofdlijn Bereikbaarheid voor wat betreft verkeersveiligheid.

Internationaal is er veel aandacht voor klimaat- en energiebeleid. Door het Kyoto-protocol en Europese afspraken hebben Nederland en de individuele provincies zich verplicht tot een emissiereductie van broeikasgassen. In het Nationaal Milieubeleidsplan 4 heeft de minister van volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en milieubeheer zich verplicht dat in 2020 10% van het energieverbruik uit duurzame energiebronnen moet bestaan.

Sociaal evenwicht

In het collegeprogramma hebben wij eerder aangegeven welke speerpunten op het gebied zorg en welzijn, jongeren, ouderen en cultuur voor ons deze collegeperiode van bijzonder belang zijn. In ons beleid hechten wij veel betekenis aan een evenwichtige ontwikkeling van het ruimtelijk-fysieke, het economische en het sociale domein. Zeker ook in tijden waarin het economisch met ons land en met Drenthe wat minder goed gaat, blijft aandacht voor de sociale en culturele infrastructuur in onze provincie van groot belang. In een drietal beleidskaders die dit nog dit jaar zullen verschijnen, willen wij onze ambities voor de sectoren cultuur, welzijn en zorg (CWZ) uitwerken en concretiseren. In mei zal het Contourenplan CWZ voor de periode 2005-2008 verschijnen. In dit strategisch beleidskader voor de komende jaren zullen wij onze visie op de ontwikkeling van provinciaal sociaal beleid en de gewenste veranderingen daarbinnen in de komende jaren weergeven. Binnen die algemene kaders zullen wij nog dit jaar uitvoeringsprogramma's voor de sectoren cultuur en zorg opstellen. Besluitvorming door provinciale staten over deze drie documenten (in hun onderlinge samenhang) is eind van dit jaar voorzien (gekoppeld aan de begrotingsbehandeling 2005).

Hoofdlijnen contourenplan

In de jaren 2005-2007 willen wij een aantal gerichte intensiveringen in de CWZ-sectoren plegen om de ambities van ons collegeprogramma te realiseren. In het Contourenplan CWZ kiezen wij voor een programmatische benadering, waarin de hoofdlijnen van ons collegeprogramma in (integrale) programmalijnen - die refereren aan dominante maatschappelijke probleemvelden in Drenthe - worden uitgewerkt. Wij kiezen daarbij voor de volgende programmalijnen:

- werken en leren
- wonen en leefomgeving
- opgroeien in Drenthe
- meedoen
- de parels van Drenthe

In elk van die programmalijnen wordt ook specifiek aandacht geschonken aan onder andere de dimensie stad - platteland, aan samenhangen met het economische domein (werk) en aan aspecten van (sociale) veiligheid. Deze programmalijnen zullen voor ons het sturingskader zijn voor de aanpak van maatschappelijke vraagstukken en de realisering van onze ambities op het

gebied van cultuur, zorg en welzijn. Doelen, beleidsinstrumenten en financiële middelen zullen ook langs die lijnen geordend worden.

Deze aanpak betekent een vrij radicale omslag in denken en handelen in deze sectoren. Zo zal de provincie zich minder als subsidiefabriek en meer als projectontwikkelaar gaan manifesteren. Wij willen met name met de grotere gesubsidieerde instellingen de komende jaren werken aan verzakelijking in de verhoudingen: sterker inzetten op prestatieafspraken, meer marktoriëntatie zowel door provincie als door instellingen, minder financiële afhankelijkheid van instellingen van de provincie, stimuleren van ondernemend gedrag door instellingen, denken en handelen in termen van opdrachtgever en opdrachtnemer, minder vaste aan instellingen gekoppelde budgetten/subsidies en meer flexibiliteit in de middeleninzet (waar instellingen als marktpartij overigens ook een beroep op kunnen doen). Deze veranderende sturingsfilosofie heeft inmiddels ook zijn weerslag gekregen in het concept van de nieuwe Algemene subsidieverordening die recent aan de staten is toegezonden.

Wij zullen de provinciale beleidsinstrumenten de komende jaren zodanig inzetten dat samenhang en samenwerking in de sociale sector én samenwerking met andere sectoren nadrukkelijk gestimuleerd wordt (netwerksturing). Beleid in de sociale sector én beleid in andere sectoren (vooral in het stedelijk en het landelijk gebied en in de sfeer van werkgelegenheids- en arbeidsmarktbeleid) zal dan ook met elkaar verknoopt en geïntegreerd worden.

Intensiveringen

Om de door ons gewenste omslag in denken en handelen te realiseren en vooral om de effectiviteit van het beleid op CWZ-gebied verder te vergroten, zal er echter aanmerkelijk meer moeten gebeuren en zal er sprake zijn van een herschikkingsoperatie die aanmerkelijk omvangrijker is dan het genoemde bedrag. Daarbij zal er zowel sprake zijn van beleidsbeëindiging als van het schrappen van subsidieregelingen, het stopzetten van subsidierelaties met een aantal instellingen en het doorvoeren van stimulerende marktkortingen bij de grotere gesubsidieerde instellingen.

De uitwerking en concretisering van de keuzes - ook voor de jaren na 2005 - zal plaatsvinden in het Contourenplan CWZ en de daarop gebaseerde provinciale Cultuurnota.

Per saldo zullen de wij de komende jaren meer provinciale middelen investeren in versterking van de sociale en culturele infrastructuur van Drenthe, met andere woorden: de omslag in denken en handelen die wij in de sector willen doorvoeren, willen wij in de collegeperiode ook feitelijk ondersteunen met extra financiële middelen. Voor de volgende intensiveringen willen wij in ieder geval de komende jaren extra middelen vrijmaken.

- a. Continuering van succesvol provinciaal beleid, dat tot op heden niet structureel in onze meerjarenbegroting is verwerkt. Voorbeelden:
 - voortzetting van het Actieprogramma cultuurbereik na 2004. De rijksoverheid zal naar verwachting dit actieprogramma ter stimulering van het cultuurbereik continueren. Ook de eis van "matching" van de rijksbijdrage door de provincie zal naar verwachting onverminderd van kracht blijven. Het provinciale beleid op dit terrein zal in 2004 geëvalueerd worden. In de Cultuurnota wordt nader aangegeven op welke onderdelen aanpassingen van beleid worden voorgesteld. Met name de cultuureducatieve trajecten (waaronder cultuur op school en kunstmenu's) waren de afgelopen jaren zo succesvol dat op zijn minst voortzetting van beleid wenselijk is;
 - voortzetting van het provinciaal festivalbeleid. Ook dit beleid loopt tot 2004. Dit jaar vindt zowel organisatorisch (festivalbureau) als inhoudelijk (effecten van provinciale steun aan festivals) een evaluatie van het lopende beleid plaats. De specifieke invulling van de evaluatie vindt eveneens plaats in de Cultuurnota;

- instandhouding van het Noordelijk Archeologisch Depot Nuis. Het project waarmee - met steun van de rijksoverheid - de collectie van dit depot wordt geregistreerd en ontsloten wordt voor educatieve doeleinden loopt in 2005 af. In het verband van de drie noordelijke provincies vindt nader overleg plaats over het vervolg van dit project.
- b. Uitbreiding cultuureducatie tot alle leerlingen in het basis- en het voorgezet onderwijs in Drenthe. De afgelopen jaren is in samenwerking met gemeenten, scholen en de provinciale instelling Kunst&Cultuur Drenthe fors geïnvesteerd in versterking van de positie van de cultuureducatie binnen het onderwijs. Wij streven er in deze collegeperiode naar om een volledig dekkend netwerk van cultuureducatie in alle gemeenten en voor alle leerlingen in het basis- en het voortgezet onderwijs te realiseren.
- c. Intensivering provinciaal museumbeleid. Drenthe kent een veelheid aan musea, waarvan het overgrote deel een overwegend lokaal belang en draagvlak vertegenwoordigt. Een aantal musea in Drenthe ontwikkelt zich de laatste jaren sterk wat betreft kwaliteit en (bovenlokale) betekenis (denk bijvoorbeeld aan De Buitenplaats in Eelde, het Nationaal Hunebed Informatiecentrum te Borger en het Gevangenismuseum in Veenhuizen). Ook het Drents Museum in Assen verkeert momenteel in een positieve ontwikkelingsfase. Wij vinden musea belangrijk voor de culturele en educatieve toeristische infrastructuur in Drenthe. In onze Cultuurnota zullen wij een vernieuwd Drents museumbeleid presenteren.
- d. Stimulering van multifunctionele dienstencentra in het landelijk gebied. In ons collegeprogramma gaven wij al aan samen met gemeenten te willen werken aan de instandhouding van een goed net van kleinschalige multifunctionele dienstencentra. In statenstuk 2004-123 hebben wij hiervoor al uitvoeringskaders gepresenteerd waarmee drie projecten ondersteund kunnen worden. Wij willen dit beleid ook na 2004 doorzetten op basis van de Beleidsnota multifunctionele dienstencentra: kansen voor voorzieningen in het Drentse landelijk gebied.

Met deze beleidsintensiveringen in de sociale sector en met een tamelijk ingrijpende herstructurering van het provinciale beleid in de CWZ-sector (zie hiervoor hoofdstuk 7 van de Voorjaarsnota) voor de komende jaren, willen wij onze ambities op het gebied van veiligheid en sociaal evenwicht en versterking van de sociale- en culturele infrastructuur van Drenthe realiseren. Zoals gezegd vindt de uitwerking en concretisering van deze ambities plaats in het Contourenplan, de Cultuurnota en de Zorgnota.

Bij de precieze uitwerking van onze plannen is het denkbaar dat nog enige verschuiving in geraamde budgetten plaats zal vinden.

Financiële middelen

Voor de hoofdlijn Veiligheid en sociaal evenwicht zijn de volgende middelen benodigd.

Bedragen in € x 1.000	2004	2005	2006	2007
Veiligheid en sociaal evenwicht	1.375	1.878	2.233	1.933

6. FLEXIBEL BELEID

Uit het voorgaande is duidelijk geworden dat de inzet van soms omvangrijke bedragen nodig is. De provincie is eigenlijk slechts in enkele, met name infrastructurele, investeringen de belangrijkste financiële partner. Tegelijkertijd hebben wij behoefte onze middelen zo gericht mogelijk in te zetten om onze ambities te realiseren. Ons streven is om geen geld op de plank te laten liggen door procedurele haperingen.

In het kader van deze Voorjaarsnota stellen wij voor de intensiveringen van de hoofdlijnen voor een deel te laten verlopen via bestemmingsreserves. Het betreft de Bestemmingsreserve verkeer en vervoer voor de hoofdlijn Bereikbaarheid en de nieuw in te stellen Bestemmingsreserve vitaal platteland voor de hoofdlijn Ontwikkeling landelijk gebied. Voor de drie overige hoofdlijnen zijn middelen beschikbaar uit de Reserve flexibel beleid.

Financiële middelen

Een structurele verhoging van de jaarlijkse storting in de Reserve flexibel beleid met € 2.000.000,-- is daarbij volgens ons noodzakelijk; schematisch:

Bedragen in € x 1.000	2004	2005	2006	2007
Extra storting Reserve flexibel beleid	2.000	2.000	2.000	2.000

7. OMBUIGINGEN/VERGROTEN PROVINCIALE INKOMSTEN

Voor de in de voorgaande hoofdstukken geschetste intensiveringen zijn middelen nodig. Voor een deel kunnen die binnen de bestaande begroting en de ruimte daarin worden gevonden. Voor een deel echter niet. Het is daarom volgens ons nodig om te bezuinigen en de inkomsten te vergroten. Centrale thema's hierbij zijn:

- resultaatgericht subsidiëren;
- geen geld op de plank laten liggen;
- effectiever en efficiënter werken;
- inkomsten vergroten.

In dit hoofdstuk presenteren wij onze voornemens.

7.1. Resultaatgericht subsidiëren

Gesubsidieerde instellingen

Meer sturing op resultaten. Dat moet volgens ons een belangrijk uitgangspunt zijn in de verhoudingen met de gesubsidieerde instellingen. Dit zal leiden tot een toegenomen verzakelijking, minder instellingsgewijze financiering en meer projectgewijze subsidiëring. Deze filosofie heeft ook zijn weerslag gekregen in het concept van de nieuwe Algemene subsidieverordening. Door deze sturingswijze kunnen besparingen bereikt worden op de gesubsidieerde instellingen.

Welzijnssector

Om de door ons gewenste omslag in denken en handelen te realiseren en vooral om de effectiviteit van het beleid op CWZ-gebied verder te vergroten, zal een omvangrijke herschikkingsoperatie noodzakelijk zijn. Daarbij zal er zowel sprake zijn van daadwerkelijke beëindiging van beleid, als van het schrappen van subsidieregelingen, het stopzetten van subsidierelaties met een aantal instellingen en het doorvoeren van "stimulerende marktkortingen" bij de grotere gesubsidieerde instellingen.

Als onderdeel van de operatie zullen wij de (ruim 25) subsidieregelingen binnen de CWZ-sector uiterst kritisch onder de loep nemen; een aantal van deze regelingen zal naar onze inschatting feitelijk kunnen vervallen, een ander deel zal omgebouwd worden tot flexibele budgetten. De huidige versnipperde budgetten zullen worden gebundeld tot budgetten waarmee de provincie met meer gezag en gewicht - samen met gemeenten, instellingen en (markt)partijen - in het sociale domein kan opereren.

De herprofilering van het provinciaal sociaal beleid zal naar onze inschatting tot feitelijke besparingen kunnen leiden; besparingen die oplopen van € 175.000,- in 2005 tot € 500.000,- structureel in 2008.

De bezuinigingsdoelstelling van € 175.000,- in 2005 denken wij te kunnen realiseren door het schrappen van enkele onderdelen van beleid en door het intrekken van enkele achterhaalde subsidieregelingen, waarbij er de afgelopen jaren al sprake was van onderuitputting.

Groene sector

Het totale budget dat aan de Milieufederatie Drenthe, het Consulentenschap Natuur- en Milieu-educatie Drenthe, Landschapsbeheer Drenthe en de Stichting "Het Drentse Landschap" beschikbaar wordt gesteld bedraagt € 1,8 miljoen.

Wij stellen voor dit bedrag te verminderen met € 50.000,-- in 2005, oplopend naar € 125.000,-- in 2006 en € 150.000,-- in 2007 en volgende jaren. De ombuigingen moeten worden gerealiseerd via een verdergaande verzakelijking van de subsidiërelatie met de provincie. In plaats van instellingsgericht zullen met de betrokken instellingen via vraaggerichte sturing afspraken worden gemaakt op projectniveau. Daarbij kan voor de financiering tevens gebruik worden gemaakt van de intensiveringsmiddelen die beschikbaar zullen komen via de hoofdlijnen, met name via de hoofdlijn Ontwikkeling landelijk gebied.

Voor 2005 betreft het een ombuiging voor de Milieufederatie Drenthe; de Milieufederatie Drenthe zal een efficiencywinst moeten bereiken door meer dan tot nu toe een deel van haar kosten door te berekenen aan deelnemende partijen en door projecten op de provinciale programma's af te stemmen.

Financiële gevolgen resultaat gericht subsidiëren

Samenvattend kunnen de financiële gevolgen als volgt worden weergegeven.

Bedragen in € x 1.000	2004	2005	2006	2007	2008
Subsidies welzijnssector	-	175	250	425	500
Subsidies groene sector	-	50	125	150	150
Totaal	-	225	375	575	650

7.2. Geen geld op de plank

Bestemmingsreserves

Bestemmingsreserves worden ingesteld door de staten en mogen slechts worden aangewend voor de doelen waarvoor zij zijn ingesteld. Idealiter zijn in de begroting alle structurele en incidentele lasten en baten opgenomen, zodat alle bestemmingsreserves niet nodig zijn. Het beleid van de provincie Drenthe ten aanzien van het instellen van bestemmingsreserves is daarom terughoudend.

Voor het handhaven van bestemmingsreserves willen wij drie criteria hanteren.

1. De reserve dient ter dekking van omvangrijke, toekomstige, voorzienbare uitgaven (fluctuaties van meer dan € 500.000,--).
2. De jaarlijkse lasten voor beoogd beleid kennen een dermate onregelmatig verloop dat zonder reservevorming de lasten niet of nauwelijks op evenwichtige wijze over de begrotingsjaren kunnen worden gespreid.
3. De reserve dient ter dekking van uitgaven voor nieuw beleid in het kader van afgebakende, maar geïntegreerde projecten.

Ombuigingen

Wij hebben nagegaan welke mogelijkheden er zijn om binnen het geheel van de bestemmingsreserves tot ombuigingen te komen. Op de reserve Infrastructuur gaan wij vanwege de complexiteit en de relatie met investeringen apart in. Met betrekking tot de overige bestemmingsreserves zijn wij tot het volgende conclusies gekomen.

1. Eenmalig afromen. Wij hebben vastgesteld dat bij tenminste de volgende bestemmingsreserves sprake is van niet benodigde middelen: Reserve grote projecten, Reserve zandwinplaatsen, Reserve voorfinanciering bodemsanering en de Reserve stimulering milieubeschermingsgebieden. In totaal gaat het hierbij om een bedrag van € 1,3 miljoen. Wij stellen voor om, met uitzondering van de Reserve zandwinplaatsen, de genoemde reserves op te heffen.

2. Jaarlijkse toevoeging wegens inflatie. In de begroting 2004 en volgende jaren is, behoudens waar dit is voorgeschreven, geen rekening gehouden met de toevoeging van rente aan de reserves en voorzieningen. Wel is in vele gevallen aan de reserves een bedrag toegevoegd overeenkomende met 2% van de saldi van deze reserves. Deze bedragen zijn bedoeld als inflatiecorrectie. Omdat, zoals hiervoor is aangegeven, een groot aantal bestemmingsreserves toch een groei geven te zien, stellen wij u voor om behalve voor wat betreft de reserve voor algemene doeleinden en de Reserve investeringen verkeer en vervoer de toevoeging van de inflatiecorrectie achterwege te laten. Hiermee kan een structurele opbrengst worden gerealiseerd van rond € 730.000,--.

Reserve infrastructuur

Ten behoeve van de dekking van de kapitaallasten investeringen verbetering infrastructuur is in het verleden de Reserve infrastructuur gevormd. In de exploitatiebegroting is een structurele storting in deze reserve opgenomen van rond € 2,6 miljoen. Ten laste van deze reserve vindt een bijdrage aan de exploitatie plaats gelijk aan het bedrag van de kapitaallasten investeringen verbetering infrastructuur.

De kapitaallasten die uit deze reserve gedekt worden zijn lager dan de bijdrage. Er ontstaat daardoor de volgende jaarlijkse toename van de reserve.

2004	€ 510.513,--
2005	€ 612.817,--
2006	€ 639.492,--
2007	€ 711.156,--

Door vrijval van kapitaallasten zullen deze jaarlijkse bedragen oplopen tot € 2,1 miljoen in 2023. Wat betreft de structurele vrijval wordt opgemerkt dat de investeringen die worden gedekt door de Reserve infrastructuur nog niet allemaal zijn afgerekend. Hierbij kunnen zich nog voor- en nadelen voordoen. Zodra de definitieve investeringskosten vaststaan, is ook de definitieve vrijval te bepalen.

Het saldo van de Reserve infrastructuur bedraagt per 1 januari 2004 naar verwachting € 11.600.000,--.

Voorstellen

- Het eenmalig beschikbare bedrag van € 11.600.000,-- voor een bedrag van € 6.300.000,-- in vier delen van € 1.575.000,-- jaarlijks laten vrijvallen in periode van 2005 tot en met 2008.
- Het resterende bedrag van € 5.300.000,-- aanwenden voor de vervroegde afschrijving van geactiveerde investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut, waarmee structureel ruimte wordt gecreëerd van naar schatting € 500.000,-- jaarlijks.
- Een structureel bedrag van € 500.000,-- in 2004, € 600.000,-- in 2005, € 600.000,-- in 2006 en € 700.000,-- vanaf 2007 toevoegen aan de algemene middelen.
- De Reserve infrastructuur opheffen zodra de definitieve investeringskosten vaststaan en samenvoegen met de Reserve investeringen verkeer en vervoer en dan nader beslissen over de bestemming van de mogelijk resterende ruimte.

Financiële gevolgen geen geld op de plank

De ingeschatte financiële gevolgen kunnen als volgt meerjarig worden weergegeven.

Bedragen in € x 1.000	2004	2005	2006	2007	2008
Afstromen bestemmingsreserves algemeen	2.030	730	730	730	730
Structurele vrijval Reserve infrastructuur	500	600	600	700	700
Incidentele vrijval Reserve infrastructuur	-	1.575	1.575	1.575	1.575
Structureel gemaakte incidentele vrijval	500	500	500	500	500
Totaal	3.030	3.405	3.405	3.505	3.505

7.3. Effectiever en efficiënter werken

Interne organisatie

De kosten voor de interne organisatie bedragen in 2004 ruim € 40 miljoen, waarvan ruim € 31 miljoen voor salarissen en sociale lasten.

Op dit totaal willen wij vanaf 2005 € 600.000,--, olopend tot ruim € 800.000,-- in 2007 en volgende jaren, ombuigen. De formatieomvang wensen wij daarbij constant te houden, waarbij wij de huidige personele bezetting flexibeler in willen zetten. Wij verwachten de aangegeven ombuigingen te kunnen realiseren door een pakket van maatregelen ten aanzien van de apparaatskosten.

Voor veel interne organisatiebudgetten geldt dat jaren achtereen geen indexering heeft plaatsgevonden. Het hanteren van de nullijn is een bezuinigingsmaatregel uit het verleden. Met deze maatregel zijn wij nu aangelopen tegen de grenzen van het haalbare; immers prijzen stijgen. Wij willen tegelijk met de bezuinigingen op de interne organisatie de nullijn van de in het verleden bevroren budgetten doorbreken. De gevolgen hiervan zijn in 2004 € 96.000,--, in 2005 € 135.000,--, in 2006 € 237.000,--, in 2007 € 339.000,-- en in 2008 € 443.000,--.

Inkoop en aanbesteding

De wijze waarop binnen de provinciale organisatie de inkoopprocessen zijn georganiseerd, heeft nader onderzoek. Enerzijds heeft dit te maken met het feit dat de doelmatigheid van onze overheidsinkopen aantoonbaar en controleerbaar moet zijn, anderzijds kan een stroomlijning van de inkoopprocessen tot aanzienlijke financiële besparingen leiden.

Als eerste stap in deze richting zal in 2004 een inkoopdiagnose worden gehouden. Hiermee wordt inzicht verkregen in de huidige situatie door inventarisatie van inkoopvolumes en het in beeld brengen van de inkoop- en aanbestedingsprocessen. Uiteindelijk zal dit moeten resulteren in het formuleren en vaststellen van een provinciaal inkoopbeleid. De inkooporganisatie zal daarop moeten worden afgestemd. Verwacht wordt dat door de stroomlijning van de inkoopprocessen een gemiddelde efficiëntiereductie van 4% haalbaar is. Rekening houdend met het inrichten van de genoemde inkooporganisatie leidt dit tot een netto taakstelling van € 180.000,-- per jaar per 2006.

In het proces om te komen tot een optimalisering van de inkoopfunctie moet ook het aanbestedingsbeleid worden meegenomen. Behalve de specifieke aanbestedingen in (vaar)wegenbeheer is er geen uniforme aanpak geïmplementeerd. Verwacht wordt dat bij uitvoering van een gestructureerd aanbestedingsbeleid een efficiëntiewinst van 2% behaald kan worden, hetgeen leidt tot een taakstelling van € 100.000,-- per jaar per 2006.

Hierbij is geen rekening gehouden met het feit dat ook delen van subsidiebeleid via aanbesteding gerealiseerd zouden kunnen worden.

Autonome en wettelijke taken

Voor de gehele collegeperiode ontkomen wij er niet aan naar het bestaande beleid te kijken. Voor de autonome en wettelijke taken van de provincie willen wij een ombuiging tot stand brengen van € 200.000,- in 2008. In 2005 willen wij al over een bedrag van € 100.000,- kunnen beschikken om opnieuw in te zetten om onze ambities te realiseren.

Bij de totale zoekruimte tot 2008 kan een onderscheid gemaakt worden tussen autonome en wettelijke taken. Autonome taken zijn niet wettelijk voorschreven en worden ook niet met doeluitkeringen bekostigd. Binnen de regels van de Algemene wet bestuursrecht, onze eigen subsidieverordening en de bestaande begrotingsregels kunnen wij deze taken verminderen, stroomlijnen of beëindigen. De wettelijke taken, waartoe wij ook de onontkoombare afspraken rekenen die wij met derden gemaakt hebben, geven ons veel minder vrijheid om te veranderen. Vaak hebben wij een resultaatverplichting, maar toch is er relatieve vrijheid om de methode of het tijdspad te bepalen. Bij wettelijke taken is er dus geen sprake van mogelijkheden om zaken te discontinueren, maar stroomlijnen is wel een mogelijkheid.

Concretisering van deze bezuiniging zullen wij u aanbieden bij de begroting 2005 en de begroting 2006. Wij gaan ervan uit dat een structurele bezuiniging van € 200.000,- haalbaar is.

Financiële gevolgen effectiever en efficiënter werken

De financiële gevolgen van deze bezuinigingen zijn als volgt.

Bedragen in € x 1.000	2004	2005	2006	2007	2008
Interne organisatie	96-	465	463	461	357
Inkoop en aanbesteding	-	-	280	280	280
Autonome en wettelijke taken	-	100	200	200	200
Totaal	96-	565	943	941	837

7.4. Inkomsten vergroten

Motorrijtuigenbelasting

Het maximale aantal opcenten bedraagt per 1 april 2004 94,7. Bij de begroting 2004 is besloten het aantal opcenten per 1 april 2004 vast te stellen op 69. Een jaarlijkse indexering is onderdeel van het provinciaal beleid.

Een extra verhoging achten wij naast ingrijpende bezuinigingen een onmisbaar element voor de dekking van de financiële consequenties van de uitvoering van het collegeprogramma. Een extra verhoging van rond de € 2.300.000,- is volgens ons evenwichtig en noodzakelijk en daarom verantwoord.

Gevolgen voor de burger

Een verhoging van de opbrengst opcenten motorrijtuigenbelasting (MRB) met € 2.300.000,- betekent dat de gemiddelde verhoging per auto op jaarbasis € 11,26 bedraagt.

Lokale lastendruk van de provincies vergeleken qua opcenten

In de onderstaande tabel is de rangorde per 1 april 2004 naar hoogte van de tarieven weergegeven. Hieruit blijkt dat Drenthe de vijfde positie heeft.

Gelderland	76,5
Overijssel	72,0
Zuid-Holland	71,8
Zeeland	69,3
Drenthe	69,0
Utrecht	68,6
Noord-Brabant	68,1
Groningen	68,0
Limburg	66,95
Flevoland	61,4
Friesland	60,1
Noord-Holland	52,7

Hoe onze relatieve positie zal zijn na extra verhoging per 1 april 2005 is uiteraard niet te zeggen; wij kennen de voornemens van de andere provincies op dit punt niet. Wel blijven wij met de voorgestelde verhoging per 1 april 2005 onder het tarief van de huidige koploper.

Voorstel

Wij stellen voor in te stemmen met het voornemen tot een extra verhoging van het opcententarief MRB met vijf procentpunten, overeenkomend met een structurele extra opbrengst van circa € 2,3 miljoen, niveau 2006. Onder handhaving van de jaarlijkse indexering ontwikkelt het tarief zich als volgt.

2004	2005	2006	2007	2008
69,0	76,0	77,7	79,2	80,8

In het onderstaande overzicht zijn in meerjarenperspectief de extra opbrengsten, die het gevolg zijn van deze maatregel weergegeven.

Bedragen in € x 1.000	2004	2005	2006	2007	2008
Extra verhoging opcententarief	-	1.563	2.264	2.334	2.381

Taken naar de waterleidingssector

Om goed drinkwater te kunnen leveren, is een goede en betrouwbare grondstof noodzakelijk. De zorg voor de kwaliteit van deze grondstof is wettelijk gezien een overheidstaak. Naar analogie van de situatie in de voedselproductie ligt het echter voor de hand in de drinkwaterproductie ook de producent een verantwoordelijkheid toe te kennen voor kwaliteit en bescherming van de grondstof. De rol van de overheid kan dan verminderen.

De kosten die in de keten gemaakt moeten worden om de kwaliteit te kunnen garanderen, worden zo via het product aan de consument doorberekend.

Taken en kosten

Het handhaven van een goede kwaliteit van het water, dat als bron voor de drinkwaterproductie dient, verloopt via twee sporen: regelgeving en stimulering. In beide sporen kan onderscheid gemaakt worden tussen algemeen beleid en specifiek beleid gekoppeld aan drinkwaterwinnings. Dit laatste dient uitsluitend het belang van een veilige bron voor de drinkwatervoorziening.

Het algemene beleid dient vele doelen, maar ook de drinkwatersector heeft hier belang bij. Door het algemene beleid wordt de inspanning in de intrekgebieden beperkt en de mogelijke bronnen worden voor de toekomst beschermd. Het ligt voor de hand om in ieder geval de kosten van de specifieke bescherming toe te rekenen aan de drinkwatersector. Ook is het niet onredelijk als de drinkwatersector een bijdrage levert aan het algemene beschermingsbeleid.

Verantwoordelijkheid

Het stellen van regels voor de algemene en specifieke bescherming is voorbehouden aan provinciale staten, voorzover dit niet al landelijk is geregeld. De handhaving van deze regels is dan ook een provinciale taak. De waterleidingsector heeft een zeer direct belang bij deze handhaving, zeker in de grondwaterbeschermingsgebieden (specifieke bescherming). Bovendien is de sector veel meer dan de provincie aanwezig in deze gebieden. Gezien dit belang en de ruimere aanwezigheid, willen wij onderzoeken welke toezichthoudende en handhavende taken overgedragen kunnen worden aan de waterleidingsector.

Verder geldt dat de waterleidingsector ook een duidelijk belang heeft bij het stimuleringsbeleid, zeker wat betreft het specifieke beleid. Zomaar overdragen is hier minder aan de orde. Allereerst vraagt hier de afstemming met het algemene beleid veel meer aandacht. Maar ook geldt dat de provincie over een goed functionerende organisatie voor het stimuleringsbeleid beschikt. Wij stellen dan ook voor de uitvoering in hand van de provincie te houden en van de waterleidingsector een financiële bijdrage te vragen. Op termijn denken wij aan een bedrag van structureel € 500.000,- per jaar.

Vergunningen en leges

In artikel 11 van de Financiële verordening Drenthe 2004 is vastgelegd dat voor de kostprijsberekening een systeem van kostentoe rekening wordt gehanteerd. Bij die kostentoe rekening worden de directe kosten die samenhangen met de dienstverlening en een opslag van 50% op de directe personele kosten betrokken.

Binnen onze provincie zal worden nagegaan of voor alle leges de kostentoe rekening op die wijze plaatsvindt. Wij verwachten dat de € 66.000,- die wij bij een nieuwe kostprijsberekening jaarlijks in de begroting ramen met € 15.000,- kan worden verhoogd.

Financiële gevolgen inkomsten vergroten

Meerjarig zijn de gevolgen in de onderstaande tabel weergegeven.

Bedragen in € x 1.000	2004	2005	2006	2007	2008
Extra verhoging opcentariaf	-	1.563	2.264	2.334	2.381
Waterleidingsector	-	100	250	500	500
Vergunningen en leges	-	15	15	15	15
Totaal extra inkomsten	-	1.678	2.529	2.849	2.896

7.5. Samenvattend overzicht deel 1

De financiële consequenties van deel 1 van deze Voorjaarsnota kunnen als volgt worden samengevat. De ombuigingen en extra inkomsten zijn structureel verondersteld en tot en met 2008 geraamd. Voor het jaar 2008 zijn de intensiveringsbedragen technisch doorgetrokken. De met een asterisk (*) aangegeven posten bevatten een structurele component.

Deel 1; bedragen x 1.000	2004	2005	2006	2007	2008
<i>Ombuigingen en extra inkomsten</i>					
Resultaatgericht subsidiëren	-	225	375	575	650
Geen geld op de plank	3.030	3.405	3.405	3.505	3.505
Effectiever en efficiënter werken	-96	565	943	941	837
Inkomsten vergroten	-	1.678	2.529	2.849	2.896
Totaal ombuigingen en extra inkomsten	2.934	5.873	7.252	7.870	7.888
<i>Intensiveringen</i>					
Ontwikkeling stedelijk gebied	700	1.071	491	491	491
Ontwikkeling landelijk gebied *)	1.450	3.041	3.541	3.941	3.941
Bereikbaarheid *)	2.000	2.200	2.200	2.200	2.200
Werk, onderwijs en kennisinfrastructuur	2.500	250	1.000	750	750
Veiligheid en sociaal evenwicht *)	1.375	1.878	2.233	1.933	1.933
Extra storting flexibel beleid	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000
Totaal intensiveringen	10.025	10.440	11.465	11.315	11.315
Saldo deel 1	-7.091	-4.567	-4.213	-3.445	-3.427

DEEL 2. FINANCIËLE ONTWIKKELINGEN EN EFFECTEN

8. FINANCIËLE ONTWIKKELINGEN

8.1. Beginsituatie

Het uitgangspunt in begrotingstechnische zin van deze Voorjaarsnota is de zesde wijziging van de begroting 2003 en de conceptjaarrekening 2003. Op grond hiervan is de vrije bestedingsruimte als volgt.

Bedragen in € x 1.000	2004	2005	2006	2007	2008
Vrije bestedingsruimte	6.423	4.979	5.370	p.m.	p.m.

Deze ruimte is exclusief de middelen in de saldireserve, per 31 december 2003 een bedrag van € 6,8 miljoen. Op de aanwending van deze middelen gaan wij in het einde van dit deel nader in.

Bij de begroting 2005 zal een actualisatie onder andere op basis van de rekening 2003 hiervan plaatsvinden. Tevens zal dan de doorkijk naar 2007 en 2008 bekend zijn.

8.2. Provinciefonds

Terugontvangst over 2003

In 2003 hebben wij minder inkomsten gehad uit het Provinciefonds dan geraamd. In de raming waren wij uitgegaan van een bedrag van € 61.204.000,--, terwijl een bedrag van € 60.619.611,-- gerealiseerd is in de rekening 2003. In de raming waren wij uitgegaan van een terugontvangst uit de behoedzaamheidsreserves. Echter, door de vervroeging van de procedure jaarafsluiting, zijn wij niet in staat geweest de gevolgen van de Maartcirculaire te verwerken in de rekening. Inmiddels is de Maartcirculaire ontvangen. Hieruit blijkt dat slechts van een minimale terugontvangst over 2003 sprake is. Landelijk wordt slechts € 1,375 miljoen terug ontvangen uit de behoedzaamheidsreserve van ruim € 18 miljoen.

Provinciefonds 2004

De terugontvangst uit de behoedzaamheidsreserve over 2003 is dus uiterst beperkt. In de raming voor 2004 is geen rekening gehouden met terugontvangst. Wel is de doorwerking van de beperkte nacalculatie 2003 verwerkt in de raming voor 2004.

Voor 2004 geldt verder dat de in de zesde wijziging van de begroting 2003 verwerkte gevolgen van de invoering van de nieuwe Mediawet in deze Voorjaarsnota weer ongedaan zijn gemaakt. In de Decemercirculaire 2003 meldde het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties dat, in verband met het terugnemen van het wetsontwerp voor de nieuwe Mediawet door de staatssecretaris, de inbouw in de algemene uitkering weer van de baan is. Ook dit effect is verwerkt in de aangepaste raming. Tegelijkertijd is ook het aframen van de doeluitkering regionale omroep (ook: zesde wijziging 2003) weer teruggedraaid.

In de Decemercirculaire is ten slotte meegedeeld dat de uitkeringsfactor over 2003 is verhoogd. Het effect hiervan is structureel.

Op de gevolgen van het vorenstaande in bedragen wordt aan het einde van deze paragraaf nader ingegaan.

Provinciefonds 2005 en volgende jaren

Voor 2005 en volgende jaren neemt de onzekerheid met betrekking tot het Provinciefonds toe. Hoe zal het kabinetsbeleid zich ontwikkelen? Worden wij getroffen door nieuwe bezuinigingen? Hoe moeten wij de terugontvangst uit behoedzaamheidsreserve inschatten? Met name deze vragen bepalen de onzekerheid over de ontvangsten uit het Provinciefonds. Voor 2005 hebben wij aanwijzingen dat de financiële maatregelen van het Rijk zich zullen concentreren op lastenverzwaring en bezuinigingen op rijksniveau. Tevens verwachten wij dat de normerings-systematiek zal worden gehandhaafd. Dit betekent dat de financiële maatregelen van het Rijk het Provinciefonds indirect zullen treffen ("samen de trap af").

Tegen deze achtergrond lijkt ons enerzijds voorzichtigheid geboden. Anderzijds willen wij niet "overreageren". Wij menen, dit overwegende, dat wij onze voorzichtigheid op een evenwichtige wijze in de raming tot uitdrukking te laten komen door meerjarig geen rekening meer te houden met terugontvangst uit de behoedzaamheidsreserve.

Ontwikkeling accressen

Rekening houdend met de hiervoor genoemde aannames ten aanzien van de behoedzaamheidsreserve ontwikkelen de accressen, verminderd met de inhoudingen, zich als volgt.

jaar	accres
2004	-10,73%
2005	-0,59%
2006	1,64%
2007	2,61%
2008	1,40%

Hoofdoorzaak van de daling in 2004 is, zoals u bekend, gelegen in de uitname in verband met het BTW-compensatiefonds.

Raming Provinciefonds en verklaring verschillen

De hiervoor vermelde uitgangspunten en ontwikkelingen leiden tot de volgende raming van het Provinciefonds.

	2004	2005	2006	2007	2008
Algemene uitkering	51.919	51.613	52.459	53.830	54.512
Bij: integratie-uitkeringen	4.664	4.664	4.664	4.664	4.664
Totale uitkering	56.583	56.276	57.122	58.494	59.175

In vergelijking met de laatste u bekende raming uit de zesde wijziging van de begroting 2003 is de totale uitkering als volgt gewijzigd.

	2004	2005	2006	2007	2008
Provinciefonds Voorjaarsnota	56.583	56.276	57.122	58.494	59.175
Provinciefonds, zesde wijziging begroting 2003	60.234	60.226	62.257		
Vershil	-3.651	-3.950	-5.135		

De verklaring voor deze meerjarige verlaagde raming is als volgt.

	2004	2005	2006	2007	2008
Verhoging uitkeringsfactor 2003	180	184	189		
Doorwerking nacalculatie 2003	64	64	64		
Uitname regionale omroep	-4.426	-4.535	-4.647		
Accresverschillen en overige	531	337	-741		
Totaal verschil	-3.651	-3.950	-5.135		

De dalende trend in de regel accresverschillen en overige heeft voornamelijk te maken met de neerwaarts bijgestelde verwachting ten aanzien van de terugontvangst uit de behoedzaamheidsreserve.

In het voorgaande is onder meer ingegaan op het terugnemen van het wetsontwerp voor de nieuwe Mediawet. De effecten hiervan doen zich uiteraard ook voor in 2005 en volgende jaren.

De mutatie doeluitkering regionale omroep verwerken wij als volgt in de begroting. Voor de vermelde bedragen zijn wij uitgegaan van de meerjarenbegroting 2004 en volgende jaren.

	2004	2005	2006	2007
Bijramen doeluitkering regionale omroep	4.342	4.464	4.589	4.712

8.3. Opcenten motorrijtuigenbelasting

In deze paragraaf wordt ingegaan op de ontwikkelingen met betrekking tot de opcenten MRB bij ongewijzigd beleid.

Verwachte ontwikkelingen in 2004 en volgende jaren

De opbrengst opcenten op de MRB in 2003 viel mee. Begroot was een bedrag van € 28.355.000,-; gerealiseerd een bedrag van € 28.852.107,-. Hoewel de groei van het aantal auto's achterbleef bij de verwachting (0,9% versus 1,25%) is toch een hogere dan geraamde opbrengst gerealiseerd. Dit is veroorzaakt door het feit dat de auto's steeds zwaarder worden.

De raming van de opbrengst opcenten MRB is geactualiseerd op basis van de samenstelling en het volume van het wagenpark per 24 december 2003.

Voor de huidige aangepaste raming is een groei voor 2004 aangenomen van 1,0%. Ook voor de jaren daarna is een groei verondersteld van 1%. Dit achten wij reëel gelet op de economische neergang. Voor de aangepaste raming gaan wij ervan uit dat de verdeling van de personenauto's over de gewichtsklassen constant blijft.

Het percentage oninbaarlijdingen bedroeg in 2003 1. Wij hebben dit percentage aangenomen in onze raming voor 2004 en volgende jaren.

Verwachte tariefstijging

Het opcententarieff in de provincie Drenthe is conform het hiertoe door u genomen besluit geïndexeerd op basis van het vierjarig gemiddelde van het prijsindexcijfer voor de gezinsconsumptie. Hiermee wordt de koopkracht van dit algemene dekkingsmiddel binnen onze provinciale begroting gewaarborgd.

Ten opzichte van de stand in de Nota van aanbidding bij de begroting 2004 is dit cijfer enigszins gestegen, door een iets hogere (geraamde) inflatie. Volgens de Macro Economische Verkenning 2004, bijlage A4, bedragen deze cijfers:

	2001	2002	2003	2004	gemiddeld
Stijgingspercentage	4,50	3,50	2,00	1,50	2,88

Door de (verwachte) daling van de inflatie daalt ook het verwachte stijgingspercentage. Voor het eerst heeft dit gevolgen voor 2005. Voor het meerjarenperspectief verwachten wij een inflatiepercentage van 2. Het toepassen van het gemiddelde stijgingspercentage op het meerjarenperspectief lijkt ons in dat licht niet verstandig.

Gevolgen voor de begroting

Op grond van de huidige gegevens en genoemde aannames is een raming gemaakt van de verwachte ontwikkeling van de opbrengst opcenten MRB bij ongewijzigd beleid.

In de onderstaande tabel is de raming voor 2004 en komende jaren, uitgaande van de hiervoor genoemde uitgangspunten, weergegeven.

Bedragen x € 1.000	2004	2005	2006	2007	2008
Nota van aanbidding	29.548	30.802	32.109	33.141	
Nieuwe raming	29.880	31.069	32.142	33.135	33.798
Vershil	332	267	33	-6	

8.4. Personele lasten

Loonontwikkeling

De geactualiseerde raming van de salarissen voor 2004 is gebaseerd op de lopende collectieve arbeidsovereenkomst voor provinciaal personeel. Per 1 april 2005 zal een nieuwe CAO moeten worden afgesloten. Het Centraal Akkoord gaat uit van een loonstijging van 0% voor 2005. In onze ramingen hebben wij dat uitgangspunt gevolgd.

Gebaseerd op de verwachting dat de economie weer zal aantrekken is voor 2006 en volgende jaren een stijging van de lonen van 2% geraamd.

Werkgeverspremies

De werkgeverslasten blijven stijgen. Een stijging van 1% is in de geactualiseerde ramingen voor de periode 2005-2008 meegenomen.

Gevolgen meerjarenbegroting

Bedragen in € x 1.000	2004	2005	2006	2007	2008
Geraamde lasten	31.979	32.052	32.836	33.693	
Geactualiseerde last	31.826	31.921	32.671	33.590	34.531
Vershil	153	131	165	103	

De lagere last voor 2005 en volgende jaren is vooral het gevolg van het bijstellen van de verwachte loonstijging. In plaats van de oorspronkelijk geraamde stijging met 3% is nu, zoals hiervoor is aangegeven, uitgegaan van 0% in 2005 en 2% in de jaren daarna.

8.5. Indexering van personele en niet-personele lasten bij budgetinstellingen

De indexering van de subsidies voor budgetinstellingen heeft een verleningsaspect (= bevoorschottingaspect) en een vaststellingsaspect (= afrekeningsaspect). Bij de verlening voor 2004 had de vaststelling 2002 als basis moeten gelden, verhoogd met de relevante indices van het Centraal Planbureau (CPB). Door vertraging in de afrekening 2002 als gevolg van het laat beschikbaar komen van de benodigde informatie is de verlening 2004 op de verlening 2002 gebaseerd. Inmiddels heeft de vaststelling 2002 plaatsgevonden en kan begrotingstechnisch het effect hiervan worden verwerkt. Wij passen de bevoorschotting voor 2004 niet aan, maar zullen in de richting van de instellingen bij de vaststelling van de subsidies voor 2003 (naar verwachting juni 2004) wel ingaan op de verwachte gevolgen voor 2004.

De volgende percentages zijn in het kader van de actualisering in deze voorjaarsnota gehanteerd. Daarbij geldt dat de percentages voor 2002 tot en met 2004 zijn ontleend aan CPB-informatief van april 2004. Conform het najaarsakkoord is verondersteld dat de CAO-lonen niet zullen stijgen. Voor 2006 en volgende jaren is een gematigde loonontwikkeling van 3% verondersteld. De prijsstijging voor materiële consumptie is gesteld op de EU-inflatiernorm van 2%.

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Lonen en salarissen	5,40%	3,80%	2,00%	0,00%	3,00%	3,00%	3,00%
Materiële consumptie	3,80%	2,90%	1,50%	0,75%	2,00%	2,00%	2,00%

De gevolgen voor de begroting vanaf het jaar 2004 zijn in de onderstaande tabel weergegeven.

Bedragen in € x 1.000	2004	2005	2006	2007	2008
Huidig bedrag begroting 2004	21.087	21.678	22.285	22.909	23.550
Actualisatie Voorjaarsnota	20.994	21.026	21.615	22.220	22.842
Verschil	-93	-652	-670	-689	-708
Correctie afrekening 2003	410				
Verschil na correctie	317	-652	-670	-689	-708

Voor het jaar 2004 is ten opzichte van de actualisatie van de Voorjaarsnota € 93.000,-- ruimte in het huidige bedrag van de begroting 2004. Dit voordeel is met name ontstaan doordat de begrotingspost subsidie budgetinstelling I2D (voorheen Scala) in 2003 en 2004 te hoog is opgenomen. Ten onrechte zijn de verminderde bijdragen van de provincies Fryslân en Groningen ten behoeve van I2D voor totaal € 139.000,-- begrotingstechnisch niet verminderd op de begrotingsuitgavenpost subsidie I2D.

Op het voordeel ad € 93.000,-- in 2003 dient een correctie te worden toegepast van € 410.000,-- in verband met in het jaar 2004 te betalen afrekeningen over het jaar 2003. De begroting 2004 heeft na deze correctie een nadelig saldo van € 317.000,--.

De laatste jaren waren de toegepaste definitieve CPB-indices ten behoeve van de vaststelling budgetsubsidies aanmerkelijk hoger dan de 2,8% waarmee in de provinciale begroting rekening wordt gehouden. Dit betekende met name voor de grote instellingen een aanzienlijke nabetaaling, hetgeen ook een doorwerking heeft naar de verdere jaren.

Voor het jaar 2005 bedraagt de geraamde indexering vaststelling budgetsubsidies op basis van de laatst bekende CPB-indices slechts 0,15%. In de begroting 2005 is rekening gehouden met 2,8%.

Dientengevolge ontstaat er ingaande het jaar 2005 een overschot op de begroting van € 652.000,--, hetgeen een doorwerking heeft naar de verder jaren. Voor de jaren 2006 tot en met 2008 zijn voor de berekeningen van de actualisatie Voorjaarsnota voorzichtigheidshalve dezelfde indices toegepast als die van de begroting, namelijk 2,8%.

Voor de volledigheid vermelden wij nog dat ten aanzien van de vaststelling subsidie 2004 aan RTV Drenthe mogelijk nog een aanvullend begrotingsnadeel zou kunnen ontstaan doordat de indexering die het Rijk afgeeft ten behoeve van de regionale omroepen, lager is dan de indexering die wij dienen toe te passen voor 2004 op RTV Drenthe als budgetinstelling. In de hiervoor genoemde tabel is voor 2004 rekening gehouden met een ingeschatte index voor deze rijksmiddelen van 1,5%, overeenkomstig de bekendmaking van het Commissariaat voor de Media, terwijl in de berekeningen in deze Voorjaarsnota voor 2004 is uitgegaan van een geraamde indexering van 1,9%. Indien echter de definitieve indexering van het Rijk lager wordt vastgesteld dan 1,5%, zal dit consequenties hebben voor de begroting 2004. Dit risico is maximaal 1,5% en in geld uitgedrukt maximaal € 96.000,--. Met het terugnemen van het wetsontwerp voor de nieuwe Mediawet heeft het Rijk de financiële zorg voor de regionale omroepen behouden. Welke conclusie wij daaraan verbinden voor onze eigen toekomstige rol laten wij afhangen van de uitkomsten van de landelijke discussie over de Mediawet in de loop van dit jaar. Vooralnog hebben wij voor de indexering vanaf 2005 verondersteld dat de doeluitering van het Rijk (geïndexeerd) blijft doorlopen.

8.6. BTW-compensatiefonds

Het BTW-compensatiefonds is, zoals u bekend, op 1 januari 2003 ingevoerd. De invoering was en is voor de provinciale organisatie een complexe operatie. Door middel van interne cursussen en aanpassingen in de administratie hebben wij de implementatie in goede banen trachten te leiden.

De diverse samenwerkingsvormen met andere overheden en instellingen blijkt in de praktische uitvoering van de wet complex en daarom arbeidsintensief. Het Ministerie van Financiën is nog steeds bezig met aanvullende regelgeving. Tussen het IPO, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en het ministerie is de discussie gestart omtrent het netto maken van de specifieke uitkeringen. Met betrekking tot bodemsaneringsprojecten en Europese projecten loopt nog een discussie met de Belastingdienst.

Het maximale herverdeeeffect voor provincies is voor het jaar 2003 € 813.106,--, wat gelijk staat met 1% van de bruto-uitkering uit het Provinciefonds. De provincie heeft recht op een minimale uitkering uit het compensatiefonds van € 4.747.374,--. Er is € 4.581.000,-- aan compensabele BTW teruggevorderd.

Daarmee is de minimale uitkering in 2003 niet gehaald. Wij krijgen dan ook een aanvullende uitkering die betaald wordt uit het deel van het compensatiefonds dat voor dit doel wordt gereserveerd. In 2004 is het maximale herverdeeeffect gesteld op 2% van de bruto-uitkering.

In 2003 heeft geen uitname uit het Provinciefonds plaatsgevonden, terwijl wel reeds BTW kon worden gecompenseerd. Het achterwege blijven van de uitname over 2003 is door het Rijk bedoeld voor het oplossen van de overgangsproblematiek bij provincies en gemeenten. Wij hebben de uitkering over 2003 gestort in de risicoreserve BTW-compensatiefonds.

De uitname uit de algemene uitkering over 2004 wordt (mede) bepaald op grond van de gedeclareerde BTW over 2003. Het maximale herverdeeffect is voor 2005 bepaald op 3%. Wat de effecten voor de begroting zullen zijn, is op dit moment nog onduidelijk. Het saldo van de risicoreserve BTW-compensatiefonds ad € 6.600.000,- willen wij beschikbaar houden voor het opvangen van nadelen voor 2005 en volgende jaren.

Wij stellen voor het saldo in de risicoreserve BTW-compensatiefonds beschikbaar houden voor nadelen in verband met het BTW-compensatiefonds voor 2005 en volgende jaren.

8.7. Uitgangspunten voor de begroting

Wij stellen voor bij de opstelling van de begroting de volgende uitgangspunten te hanteren.

	2005	2006	2007	2008
<i>Ontwikkeling prijzen</i>				
Prijsmutatie materiële consumptie ¹	0,75%	2,00%	2,00%	2,00%
<i>Provinciefonds</i>				
Accres	-0,59%	1,64%	2,61%	1,40%
<i>Renten</i>				
Lange rente	4,5%	4,5%	4,5%	4,5%
Korte rente	2,0%	2,0%	2,0%	2,0%

¹ De verwachting betreffende prijsstijging is voor 2005 gebaseerd op de CPB-raming van april 2004. Voor de jaren daarna is de Europese Centrale Bank-doelstelling gebruikt.

 9. FINANCIËLE EFFECTEN

9.1. Effecten als gevolg van reeds genomen besluiten

In de periode 16 december 2003 tot en met heden is door de staten een aantal besluiten genomen waarvan de financiële consequenties nog niet in de begroting 2004 zijn verwerkt.

Het overzicht hiervan in bedragen x € 1.000,-- is als volgt.

Omschrijving	Prestatie	2004	2005	2006	2007
Wijziging Verordening rechtspositie staten- en commissieleden	3020101	16	16	16	16
Landschapsbeheer Drenthe	3620103	66	-	-	-
Subsidie Euregio Mozer-commissie	3700501	-2	-2	-2	-2
Deelname aan Regional Framework					
Operation Hanse Passage	3700501	41	41	41	18
NV Groningen Airport Eelde	3710601	22	22	22	22
Drents Museum (aankopen figuratieve kunst)	3830302	16	16	16	16
Kapitaallasten (werk)omgeving provinciehuis (bouwkundig)	3020101	-	75	73	70
Kapitaallasten (werk)omgeving provinciehuis	3020101	-	5	5	4
Totaal		159	172	170	144

9.2. Stand van zaken intensiveringen 2004

Om vertraging van de uitvoering van het collegeprogramma te voorkomen, is u bij brief van 18 september 2003 voorgesteld er mee in te stemmen dat alvast werd begonnen met de voorbereiding van een twaalfstal maatregelen die erop waren gericht de negatieve ontwikkelingen in de economische situatie te beperken. Daarbij is aangegeven dat u voor alle twaalf maatregelen separate statenvoorstellen zou ontvangen. Tevens is aangegeven hoe de dekking van de hieruit voortvloeiende uitgaven zou zijn.

In onderstaand overzicht is de huidige stand van zaken weergegeven.

Nr.	Omschrijving statenstuk	Bedrag	Behandeld/te behandelen in statenvergadering van
1	Extra incidentele storting 2004 in Reserve flexibel beleid (2004-103)	2.000.000,--	4 februari 2004
2	Kader voor projectontwikkeling ICT (2004-95)	2.000.000,--	4 februari 2004

Nr.	Omschrijving statenstuk	Bedrag	Behandeld/te behandelen In statenvergadering van
3	Financiering projecten Ruimte voor water (2004-108)	200.000,--	17 maart 2004
4	Project Parkmanagement II (2004-97)	200.000,--	4 februari 2004
5	Sanering gasfabriekterreinen	500.000,--	8/9 juni 2004
6	Verplaatsing agrarische bedrijven (2004-100)	1.000.000,--	4 februari 2004
7	Cofinanciering projecten Agenda voor de Veenkoloniën (2004-96)	250.000,--	4 februari 2004
8	Intensiveringsgelden infrastructuur (2004-101)	2.000.000,--	4 februari 2004
9	Provinciale agenda onderwijs en kennisinfrastructuur (2004-120)	500.000,--	21 april 2004
10	Intensivering energiebeleid (2004-105)	275.000,--	17 maart 2004
11	a. Provinciale agenda onderwijs en kennis kennisinfrastructuur (2004-120)	300.000,--	21 april 2004
	b. Multifunctionele dienstencentra (2004-123)	450.000,--	21 april 2004
	c. Beleidsnota bibliotheekvernieuwing 2003-2005 (2004-110)	100.000,--	17 maart 2004
	d. Afwikkeling verzelfstandiging Drents Museum en Drents Plateau	150.000,--	november/december 2004
12	Veiligheid en handhaving	100.000,---	8/9 juni 2004

Zoals hieruit blijkt, is met alle voorgestelde maatregelen een aanvang gemaakt of zal hiermee zeer binnenkort een aanvang worden gemaakt. Daarbij is de dekking van het totaal hiervoor benodigde bedrag ad € 10.025.000,-- als volgt geregeld.

-	Verlaging krediet vrije bestedingsruimte 2004 met	€ 3.328.000,--
-	Bijdrage van de saldireserve (waaraan inmiddels het rekeningsresultaat 2003 is toegevoegd)	<u>- 6.697.000,--</u>
	Totaal	<u>€ 10.025.000,--</u>

 10. VOORSTELLEN EN SAMENVATTEND OVERZICHT DEEL 2

10.1. Aanvullende voorstellen

Uitbreiding Statengriffie

Per brief van 30 maart 2004 heeft het Presidium van uw staten ons verzocht een begrotingsmutatie terzake van de formatie van de Statengriffie aan u voor te leggen. Het betreft de uitbreiding van de formatie met een extra halve dag voor de communicatieadviseur van de Statengriffie en een nieuwe functie van groepssecretaresse/administratieve ondersteuning voor vier dagen per week. De totale kosten hiervan bedragen € 34.190,- op jaarbasis, waarvan € 12.990,- binnen de formatie kan worden gedekt. Voor het resterende bedrag, € 21.200,- structureel, bestaat geen dekking. De gevraagde formatie-uitbreiding zou in moeten gaan op 1 juli 2004. Conform het verzoek van het Presidium van uw staten leggen wij in deze Voorjaarsnota dit verzoek aan u voor.

Risicokaart Drenthe fase 1

In de vergadering van 8 mei 2002 hebben uw staten ingestemd met statenstuk 940 betreffende Risicokaart Drenthe fase 1. In onze brief van 4 december 2003, kenmerk 49/6.12/2003011010, bent u over de voortgang van statenstuk 940 nader geïnformeerd. Daarin ook aangegeven dat bij de vaststelling van de Voorjaarsnota 2004 zou worden teruggekomen op de dekking van het met ingang van 2005 optredende tekort van structureel € 21.700,-. Voorgesteld wordt deze uitgaaf te beschouwen als preprioriteit voor de jaren 2005 en volgende en dit bedrag te dekken uit de beschikbare bestedingsruimte.

10.2. Samenvattend overzicht deel 2

Deel 2; bedragen in € x 1.000	2004	2005	2006	2007	2008
Beginsituatie	6.423	4.979	5.370	p.m.	p.m.
Onttrekking saldireserve				3.403	3.403
Provinciefonds	-3.651	-3.950	-5.135	-5.279	-5.427
Doeluitkering regionale omroep	4.342	4.464	4.589	4.712	4.844
Actualisatie opcenten MRB	332	267	33	-6	-
Personele lasten	153	131	165	103	-
Indexering subsidies	-317	652	670	689	708
Financiële effecten	-159	-172	-170	-144	-144
Overige voorstellen	-11	-43	-43	-43	-43
Saldo deel 2	7.430	6.328	5.479	3.441	3.341

11. SAMENVATTEND OVERZICHT

Deel 1 en deel 2 kunnen als volgt worden samengevat.

Deel 1; bedragen in € x 1.000	2004	2005	2006	2007	2008
<i>Ombuigingen en extra inkomsten</i>					
Resultaatgericht subsidiëren	-	225	375	575	650
Geen geld op de plank	3.030	3.405	3.405	3.505	3.505
Effectiever en efficiënter werken	-96	565	943	941	837
Inkomsten vergroten	-	1.678	2.529	2.849	2.896
Totaal ombuigingen en extra inkomsten	2.934	5.873	7.252	7.870	7.888
<i>Intensiveringen</i>					
Ontwikkeling stedelijk gebied	700	1.071	491	491	491
Ontwikkeling landelijk gebied	1.450	3.041	3.541	3.941	3.941
Bereikbaarheid	2.000	2.200	2.200	2.200	2.200
Werk, onderwijs en kennisinfrastructuur	2.500	250	1.000	750	750
Veiligheid en sociaal evenwicht	1.375	1.878	2.233	1.933	1.933
Extra storting flexibel beleid	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000
Totaal intensiveringen	10.025	10.440	11.465	11.315	11.315
Saldo deel 1	-7.091	-4.567	-4.213	-3.445	-3.427
Deel 2; bedragen in € x 1.000	2004	2005	2006	2007	2008
Beginsituatie	6.423	4.979	5.370	p.m.	p.m.
Onttrekking saldireserve				3.403	3.403
Provinciefonds	-3.651	-3.950	-5.135	-5.279	-5.427
Doeluitkering regionale omroep	4.342	4.464	4.589	4.712	4.844
Actualisatie opcenten MRB	332	267	33	-6	-
Personele lasten	153	131	165	103	-
Indexering subsidies	-317	652	670	689	708
Financiële effecten	-159	-172	-170	-144	-144
Voorstel risicokaart	-11	-43	-43	-43	-43
Saldo deel 2	7.430	6.328	5.479	3.441	3.341
bedragen in € x 1.000	2004	2005	2006	2007	2008
Resterende bestedingsruimte	339	1.761	1.266	-4	-87

Kanttekeningen die wij hierbij plaatsen zijn de volgende.

- Bij de voorbereiding van de begroting 2005 zal de beginsituatie voor de jaren 2007 en 2008 nog moeten worden geactualiseerd. Hiervoor zijn in het overzicht p.m.-posten opgenomen.
- De ombuigingen en extra inkomsten zijn structureel verondersteld en tot en met 2008 geraamd. Voor het jaar 2008 zijn de intensiveringsbedragen technisch doorgetrokken.
- Wij laten de saldireserve, die per 31 december 2003 een bedrag bevat van €6,806 miljoen vrijvallen voor de begroting 2007 en 2008. Daarmee geven wij een compleet inzicht in de meerjarige vrij besteedbare begrotingsruimte.
- Het niveau van de resterende ruimte is noodzakelijk om de mogelijke fluctuaties in de ombuigingsmogelijkheden op te vangen. Verdere besteding en dus verlaging van het bedrag acht het college op dit moment niet verstandig.

AFKORTINGENWIJZER

CPB	Centraal Planbureau
CWZ	cultuur, welzijn en zorg
EU	Europese Unie
HEMAC	Hoogeveen, Emmen, Meppel, Assen en Coevorden
ICT	informatie- en communicatietechnologie
IPO	Interprovinciaal Overleg
ISV	Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing
LOFAR	Low Frequency Array
MIT	Meerjarenprogramma infrastructuur en transport
MKB	midden- en kleinbedrijf
MRB	motorrijtuigenbelasting
OV	openbaar vervoer
PKB	planologische kernbeslissing
POP	Provinciaal omgevingsplan

